47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2546 ՇԱԲԱԹ 1912 ՅՈՒՆԻՍ 9-22

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera, Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՕՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس فريد
اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԵԱՅ.	ՎԵՑՄՍ.	ԵՒՍՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ, ԲԱՑԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Աւանդութիւնները ազգի մը կեանքին առանձնայատկութիւններն են, տեսակ մը գիծ որ նկարագիրը կը քանդակեն և տեսակ մը հուր որ կ'անթեղուի յիշատակներով։ Աւանդութեան մէջ զօրաւոր ազգ մը, նկարագիրով ուժեղ և ամուր կը դառնայ, ինչպէս զայն ուրացող մը փոփոխամիտ, անկայուն և բախտահաւած սերունդ մը։

Աւանդութիւնը սակայն պէտք չէ շփոթել նախապաշարումի և մոլեռանդութեան հետ։ Ճշմարիտ աւանդութիւնը այն է որ կը ծաղրէ նախապաշարումները և կ'արհամարհէ մոլեռանդութիւնը։ Նախապաշարումը մտքի բորբոսն է և մոլեռանդութիւնը հոգիի սարդոստայնը որոնք ո՛չ մէկ եղբայրութիւն ունին լոյսին հետ, մինչ աւանդութիւնը լոյսի ու փայլի ճառագայթներով կը մնայ։

Ժողովուրդ մը որ գիտէ քաղաքակրթական արշաւին մէջ լուսաւորել և ընտրել իր աւանդութիւնները, այդ ժողովուրդը գիտէ ինքզինքը յարգել և յարգել տալ ուրիշներուն։ Անգլիացիք ամէնէն քաղաքակիրթ և ամէնէն աւանդապահ ժողովուրդն են այսօր, և իրենց աւանդապահութեան ուժին կը վերագրուի իրենց ուժերուն մեծ մասը։

Ուրեմն ազգ մը ո՛րչափ հեռանայ իր աւանդութիւններէն, այնչափ կ'եղծուի իր նկարագիրը և այս եղծումը իր տկարացումը կը բերէ։

—

Հայ ազգը արդեօք ի՞նչ արժէք ունի իբր աւանդապահ։ Այս ժողովուրդը, որ ամէնէն աւելի դատապարտուած էր իր աւանդութիւնները մոռնալու բազմակողմեան արշաւանքներու հրեղէն հողմին տակ, կը կարծէ թէ, իր աւանդապահութեան ուժովը կենսունակուած ու պահպանուած է մեծ մասով։ Աւանդապահութիւնը նկարագրի սեղմում, ամրութիւն կ'առաջացնէ, հետեւաբար նաեւ պայքարի, ինքնապաշտպանութեան բընագդ մը, որով կը դիմակայէ ամէն օտար սողոսկումներու։ Առանց իր աւանդութիւններուն այսօր Հայութիւնը չէր ըլլար այն ինչ որ է հիմա։

Բռնապետական շրջանը իր սեղմումներով թէեւ կը շարունակէր տարբազգորէ հայկական աւանդականութիւնները՝ բայց դարձեալ կ'ապրէր ան Հայ եկեղեցիին, հանրային-կրօնական հանդէսներու, ծիսակատարութեանց և ուրիշ ոնոյնա հաւաքականութիւններու մէջ։ Եւ որովհետեւ մեր մէջ տեսակ մը բնական միտքականութիւնով, ամէն բանի վրայ կրօնական երանգ մը կայ, ա՛յդ իսկ պատճառով, իսլամական կառավարութիւնները չեն ուզած կամ երբեմն չեն համարձակած դպչիլ անոնց, և այսպէս Հայը ապրած է իր ղլխաւոր աւանդութիւններով։

Հիմա որ քաղաքական ազատութիւններ ունինք, պէ՞տք է թուլանալ ազգային նկարագրի պահպանման մէջ, թէ նոր ջանքերով ձգտինք վերակազմելու զուտ հայկական նկարագիր մը, վերածնուելու մեր հայրենի քաղցրաշիւններուն մէջ։

Պնդելը անգամ աւելորդ կը համարիմ այս մասին, քանի որ այդ պէտի ամրացնէ մեր նկարագիրը և հետեւաբար նաեւ մեր ցեղային ուժը։

—

Ցեղի մը աւանդութեան մասը կը կազմէ նաեւ իր երաժշտութիւնը, իր հոգիին բնական արտայայտութիւնը։ Ազգ մը որ երգ չունի, ուրեմն նկարագիր չունի, կեանք չունի։ Երգը անգիր գրականութիւնն է ժողովուրդին։ Հետեւաբար ինչպէս որ գրականութիւնը կը շեշտէ ու կը բարձրացնէ այն ցեղը որմէ կը խօսի, երաժշտութիւնն ալ կը կատարէ նոյն բարձրացման և շեշտումի գործողութիւնը։

Մինչեւ հիմա մենք, մասնաւորաբար հայութեան մտաւորական կեդրոն՝ Պոլսի և ուրիշ մեծ կեդրոններու Հայերս, տարուած էինք կա՛մ եւրոպական և կա՛մ Թրքական երաժշտութեան հոսանքներէն։ Մենք անդէտ էինք ճշմարիտ հայ արուեստի մը և մեր ճաշակները կը ձեւէինք այդ երկու օտար խաղերուն վրայ։ Իբր հայ երգ՝ մենք գիտէինք միայն քանի մը ազգային և յեղափոխական երգեր, մնացած վաթսունական և ինսունական թուականներէն։

Բայց երբ մենք ազգին ազէտ էինք, անոնց Հայաստանի խորը, հայ գեղջուկը իր աւանդութիւնը կը շարունակէր, իր հայրենի երգերը կը թրթռացնէր արեւի ու ամպերու տակ, հոգ չէ թէ անոնք իսկ թշնամի դարձած ըլլային իրեն, ու թէեւ քիչ մը աղաւաղուած էր ան իսլամ երաժշտութեան շեշտերով, սակայն հոգին կը պահպանուէր անխաթար։

Բայց երբ մենք ազգին ազէտ էինք, անոնք Ռուսահայերը իրենց տաղանդաւոր քանի մը զաւակներու առաքելութիւնովը կը սկսէին երգել հայ գեղջուկ երգերը իբր հայրենի երաժշտութիւն։ Այսօր կովկասահայ վարժարաններու և յանախ ալ մեծ սալօնների մէջ կը դասախօսուին ու կ'երգուին այն երգերը որոնց հեղինակները Արագածի ու Մասիսի ստորոտը Արարատեանի ու Արաքսի եզերքը հայ խեղճուկ հիւղակներու մէջ ապրած մայրեր, քոյրեր ու եղբայրներ եղած են, անանուն, անծանօթ։ Իրենցմէ մէկ քան յայտնի է, սա թէ, անունք հա՛յ էին, և ասիկա բաւական է որ մենք երթանք դէպի զիրենք, զրկենք, սիրենք ու բարձրացնենք ինչ որ մնացած է իրենցմէ ա՛նքան անկայուն և ա՛նքան ալ անմեռ։

Ուրեմն, հարկ է մեծ, զեղեցիկ և ազնիւ շարժում մը՝ իւրացնելու, փառաւորելու և ցուցադրելու հայկական աւանդութիւն մը, ա՛յն եզը զոր հաւանաբար երգած են Գողթան երգիչներու սերունդը Տրդատի, Տիգրանի, Վարդանի, Արտաշէսի և վերջապէս Ռուբինեաններու օրուան Հայութիւնը։

Այդ վեհագեղ շարժումը այլեւս մենք կազմակերպելու պէտքը չունինք։ Այս ցեղին մէկ զաւակը և Թրքախօս հայութեան մը - Բէօթահեայի - մէկ զաւակը, որ գիպուածով ու բախտով մը ինկած էր Էջմիածին, և կրթուած Եւրոպա՝ երաժշտութեան մեծ արուեստին մէջ, օր մը ոգեկոչութիւնը կը զգայ իր ցեղին, և կը փորձէ Հայկական երաժշտութիւնը լսել, ինքնորոշել և փնտռել։ Կայծը ինկած էր, այն կայծը զոր երգնային կը կոչեն, ու կրակը տակաւ կ'արծարծի, կը բոցավսրի, և կը դառնայ յաւերժական հուր։ Այն որ այս հուրը կը կրէ, կը կոչուի չա՛ռ պարզ, հայ գեղջուկի մը անունով, և ինք պարզ է ա՛յնչափ, ո՛րչափ իր անունը,—կոմիտաս վարդապետ։

Երեմն գիւղական ուսուցիչ և քրդի տարազով ծպտուած ճամբորդ հայկական շրջաններու մէջ, միշտ իր անմոռաց և գեղեցիկ իտալիկն հարսանքին մէջ, այս վարդապետը այսօր ծանօթ է այլեւս ամէնուն, ամէնէն սիրուած և նոյնիսկ օտարներէ յարգուած։

Ան կը կատարէ առաքելութիւն մը որ գեղեցկագոյնն է արդի առաքելութիւններուն մէջ, հայրենասիրական, աւանդապահական ու գեղարուեստական առաքելութիւն մը որ աւելի բարձր, ազնիւ ու անչահախնդիր է՝ քան այն զոր այդ անունով կը կատարեն կարգ մը Ամերիկացիներ ու Անգլիացիներ՝ մեր մէջ։

Կոմիտաս վարդապետ Հայաստանի աւետարար կուտնկն է՝ խաչիկներով ու քաղցրութիւններով լեցուն, մեր մոռացկոտ և ուծացած աշխարհին համար։

Եւ հարկ է ըսել թէ ան միա՛կ և արժանաւորագոյն մարդն է այդ գործին, անկուն, անաչառաս, միշտ եռանդալից և անձնուէր։ Մեծ նկարագիրով և մեծ հոգիով Հայ որ անա արդէն կը կատարէ իր սրբազան պարտաւորութիւնը՝ գեղեցկացնելով և ոսկեզօծելով զայն իր հսկայ տաղանդին դրոշմովն։ Ասոյթներ ու գործեր կան որ իրենց գոյութիւնը իրենց հեղինակներուն կը պարտին։ Այսպէս է նաեւ քիչ մը Հայ վերածնուող երաժշտութիւնը։ Եթէ այն եղանակները զորս այսօր մենք հիացումով և խանդաղատանքով կը յափշտակենք շրթունքէ շրթունք, մեր մէջ բասուին աչուղի մը կողմէ, պիտի զբաղնէինք և քիչ մըն ալ կատակելով՝ պիտի արտաբերէինք։ Բայց որովհետեւ ան մեզի կը ներկայացուի արդէն իսկ Եւրոպական սրահներու ծանօթ, արեւմտեան խոր երաժշտութեան ուսումը բարձրօրէն ստացած, ճաշակի և ընտրողութեան տէր անձի մը կողմէ, ահա յարգանք և ընդունելութիւն կը շռայլենք ամէն կողմէ, և արժանաւո՛րապէս։

Վարպետը արդէն իր չեփորը հնչեցուցած է, չեփոր հայրենաւանդ յիշատակներու վերակոչութեան, և երիտասարդութիւնը, ինչպէս մեղուները մայր-թագուհիին շուրջը, բալորուած է Արարատի ու Արագածի ծաղիկներուն հիւթը կրող այդ մեղուին շուրջը, և արդէ՛ն իսկ շարժումը սկսած...

Բայց մենք, այդ աշխարհիկ շարժումէն աւելի պիտի բաղձայինք որ տեղի ունենար նաեւ մի՛ւս շարժումը, մեր եկեղեցին մաքրելու գինետունի և փողոցի բերանէրէ ու եղանակներէ։ Այս երկրո՛րդ շարժումով է որ, իմ կարծիքս, պիտի յաւերժանայ այն դերը զոր կ'ուզէ կատարել վարդապետը։ Եկեղեցին կրօնական և հետեւաբար ամէնէն ժողովրդական հաստատութիւնն է, որուն բարեկարգութիւնը կը տարածուի ամբողջ ժողովուրդի մը մէջ։ Այս տեսակէտով իսկ, արդի մեր կրօնական-քաղաքական իշխանութիւնը եթէ կ'ուզէ որ այնչափ նուիրական և ազդային համարուած այդ հաստատութիւնը պահէ իր մաքրութիւնը և սիրելի ընծայուի, սկսելու է լուրջ աշխատանք՝ եղանակները հայացնելու։ Պէտք է Կոմիտաս վարդապետին ձայնագրել տայ զո՛նէ պատարագի արարողութիւնը և մէկ քանի յայտնի երգեցողութիւններ, և զանոնք պարտաւորիչ դարձնէ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, ուր այժմ տիրապետողը ոռած կղակներն ու լարուած կոկորդներն են միայն։

Երբ ամէն ինչ թողուի մէկու մը միայն և այն ալ իր անհատական ջանքերուն, ինչ վիճակի մէջ որ է այժմ գործը, այն ատեն նպատակը կը հեռանայ ու կը տկարանայ։ Այս պատճառով է ահա որ, դարձեալ կը կրկնեմ, պէտք է շարժին ազգային-եկեղեցական իշխանութիւնները և ընդ առաջ երթան առաքելութեան, որ սկսած է արդէն։ Երբ այս իշխանութիւնը — ինչպէս ամէն իշխանութիւն — ծուլանայ ու կամակրի, այն ատեն, դարձեալ երիտասարդութեանն է պարտքը, այն երիտասարդութիւնը որ Դպրաց Դասերը կը կազմէ, ոմանակոխ ընելով իրենց մէկ քանի վարիչներուն քինախնդիր ու չանհանգստարարութիւնները՝ սլանալ, ը օրհրանալ դէպի իսկական հայացիութեան, ընդգրկել, որդեգրել զայն՝ եթէ նոյն իսկ քիչ մը անհաճոյ գայ իրենց անվարժ լսելիքներուն, և այսպէսով կատարել իրենց կեանքի պարտաւորութիւնը, փոխանակ ունկնդրելու ծիծաղներ, որոնք գայթակղութեան ժամերը բարձրացուցին երբ նուիրական երգը հնչեց այնչարիկ սրահներուն մէջ, մինչ անոնք լուռ ու հիացող կը մնան երբ ամէն օր եկեղեցին գինետունի կը վերածուի...

—

Հայկական երաժշտութիւնը երբ տակաւ մեր ամենօրեայ երաժշտութիւնը դառնալու կոչուած է, անդին ուրիշ զեղարուեստական շարժում մըն ալ հայ կատարուելիք, ու այդ ալ՝ հայկական պարերու շարժումն է։

Եւ որ երգ ունի, պար ալ ունի, և անոր համար ալ պէտք ունինք նոր առաքելի մը, որ այնքան արժանաւոր ըլլայ այդ գործին մէջ, որչափ կոմիտաս վարդապետ երաժշտութեան։

Կովկասահայերը ամէնէն բարձր շրջանակներու մէջ կը պարեն տեղական պարեր առանց վարանելու, մինչ մենք, նոր-թափառուր քաղաքակիրթներս՝ Եւրոպական պարերէն դուրս չենք ուզեր մեր ոտքերը շարժել, տեսակ մը ամօթ ու նախատինք համարելով այդ բանը։ Ուրեմն այս մասի՛ն ալ սորվելիք բան ունինք Կովկասահայէն։

Պարը՝ ինչպէս երգը՝ ժողովուրդին յղացումներն են և ինչո՞ւ մենք չփնտռենք այն պարը որ հաւանաբար վերապրումն է հին Անահիտի մեհեանին ու հանդէսին պարաշարժումներուն։ Ինչո՞ւ չվերադարձնենք նաեւ Հայ երգին հետ Հայ պարը։

Ահա գործ մը՝ ան ալ երիտասարդութեան համար։

Ուրեմն, երիտասա՛րդ Հայութիւն, ճամբա՛յ դէպի աւանդական գեղարուեստ, դէպի ճշմարիտ և ազնիւ ազգայնութիւն...

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ՀԱՅՈՒՆ ԲԱՐՕՑԱԿԱՆԸ

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Ազգ. կեդր. Վարչ. Կրօն. Ժողովը նկատողութեան առաւ ընտանեկան բարոյական ապականութեան յաճախութիւնը, որ օր քան զոր աճելով վտանգաւոր հանգամանք մը կ'ստանայ մեր ընտանեկան կրօնաբարոյական կեանքին սրբութիւնը եղծանելով։ Իրաց այս ցաւալի կացութիւնը որ քաջալերումն է ամուսնական նուիրականութեան և ուխտին, անդարմանելի վէրք մը դարձած է մեր ընկերային մարմնին վրայ, և եկեղեցական Օրէնքը՝ որ օրէնսդրութեան և բարոյական ներգործութեան ուղղելու և առաջնորդելու միայն պաշտօն ունի, ամուսնալուծման խստութիւնը կը հարկադրուի ի գործ դնել, գէթ հրապարակային զայթակղութիւններ մէջտեղէն բառնալու համար։ Կրօնական ժողովը նկատողութեան առնելով այս տխուր իրականութիւնը, կարեւոր համարեց կատարուած ամուսնալուծումները հրապարակութեան տալ, զգուշացնելով այդ առթիւ եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը յստակ դիրքերակնայուս, որպէս զի եկեղեցւոյ Ս. Հօրէրուղներէն զրկուած պահեն զանձն անոնք, որոնք հոգեւոր դատապարտութիւն կրած են իրենց մեղապարտ կեանքին համար, և ամուսնալուծուած։ Ուստի քա որոշման կրօն. ժողովոյ Ազգ. կեդր. Վարչութեան, կը յանձնարարեմք Մայրաքաղաքիս Բարոյիներուն, Աւագերէցներուն, Դաւառաց Առաջնորդներուն, Տեղապահներուն և Փոխանորդներուն և տո հասարակ բոլոր Քահանայ Հայրերուն՝ անվրէպ և անպայման գործադրել Կրօն. Ժողովոյ սոյն որոշումը, յուզղութիւն անպզաստից և ի զգուշութիւն այլոց։

ՄԵԾՆ ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ—ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Գ.

Կատարելով իր դեսպանութիւնը, խարայէլ Օրի մեծամեծ ընծաներով, բաղմաթիւ նժոյգներով և հարուստ իրերով վերադառնալ է պատրաստուում Ռուսաստան (1710)։ Նրա հետ էին և Մինաս վարդապետը, երկու եպիսկոպոս, տասերկու մեռաքսադրդ, որոնք տանում էր Մոսկուա՝ գործարան բանալու։ Երկու առաքաստանաւերով դուրս եկան Պարսկաստանի սահմաններից։ Նաւաբեկութեան չափ փոթորիկ եղաւ։ Նաւերից մինը երկու ամսից յետոյ միայն Հաշտարխան դուրս եկաւ, իսկ միւսը, որի վրայ ինքն էր, քամին Նիզաքաթ քշեց։ Բերած նրուերներից մի մասը նաւապետներն են սեփականում, իսկ մի մասն էլ մաքսատան պաշտօնեաները։ 1711 թուի Սեպտեմբերին, թագաւորական հրամանը միայն կարողացաւ ազատել ալ իրերի մի մասը, ճանապարհածախս վճարել և ապահով ճանապարհել Մոսկուա։ Բայց նոյն թուի օգոստոսին, խոր վշտի ու նեղութեան մէջ, վախճանեցաւ Օրին, ըստ Մինաս վարդապետի — թունաւորուելով։

Սակայն Օրիի ջարժումը կենդանի և դեռ յուսատու դրշմ դրեց հայ սրտերի մէջ։ Մեռաւ Օրին, բայց կենդանի էր այն գործը որ իրեն ծնունդ տուեց։ Օրիի մասին այն էլ պէտք է ասել որ արած ահագին ճանապարհածախսերը բոլորը ինքն էր հոգում, առանց ծանրանալու սրանց վրայ։

Ժողովուրդի ջարժման ընաւորութիւնը կերպարանափոխուեց և ուրիշ դոյն ստացաւ։ Գործի ղլուխն են անցնում հոգեւոր կոչում ունեցող անձինք։ Գլխաւոր գործիչ դարձաւ Մինաս վարդապետը։ Սա ան ընթանում է հաարեա նոյն շաւղով, որը հարթել էր Օրին։ Ազգասէր վարդապետը ծրագրին աւելացնում է որ Նիզովօդա նաւահանգստի մօտ անհրաժեշտ է մի մեծ վանք հաստատել որ իր չենքով միւնոյն ժամանակ ամրոցի տեղ ծառայէ։

Մինաս վարդապետը 1716 թուին թոյլտուութիւն է ստանում Հայաստան վերադառնալու, նախ Օրիի յաջիչուած իրերը որոնելու, ապա վերահաստատելու Հայերի հետ կապերը։ Պետրոս Մեծը հրահանգում է Վարիսկուն. «Որովհետեւ յանձնարարուած է վարդապետին Պարսկաստան գնալ վախճանուած Օրիի իրերը որոնելու համար, ուստի հարկաւոր է օգնութիւն հասցնել նրան, առանց կասկած յարուցանելու»։ Վարդապետը գնում է Գանձասար, որտեղ Եսայի Կաթողիկոսը նրան արքեպիսկոպոսական աստիճան է տալիս, և նոր պատգամաւորութիւն կազմելով ճանապարհ է դնում դէպի կայսր Պետրոսը։

Կաթողիկոսական պատգամաւորութիւնը, նոր արքեպիսկոպոսի միջոցով յայտնեցին

«ՄԱՆՉՈՒՄԷԻ ԹԷՔԹՕՆԸ» (48 — 49)

ԸՐԵԱՄ ԱՇԵՑՈՒԱԾ

ԴԷՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆ

(ՎԷՊ ԱԶԳԱՑԻՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԺԴ.

ՈՒԼԹԱՆ ՊԱՋՈՅԹՅԻ ՀՐԱՊՈՐԱԿԸ

— Է՛յ, կեցէ՛ք, պոռաց մարդը իր կարգին, ամէնուդ մէկեանց չեմ կրնար հանիլ։

Պարկը դրած էր գետին, և մանր դրամներու փոխարէն պարկէն ափով կորեկ կը հանէր ու աղաւնիներուն կը նետէր։

Ան ալ Պոլսոյ սովորական տեսարաններէն մէկն էր։ Մեծ Մզկիթներու հրապարակներուն վրայ կամ բակերուն մէջ, մասնաւորաբար տօնական ու հանդիսական օրերը այս տեսակ մարդիկ շատ կ'ըլլային միշտ։ Որովհետեւ սղաւնիներուն կորեկ տալ, տեսակ մը մատաղ, տեսակ մը հոգոհաց էր զոր բարեկրօն Թուրքեր սիրով կը կատարէին իրենց մեռեալներուն հոգւոյն, կամ կեանքի տարտապները անվտանգ անցընելու հաւատքով։

— Ինծի համար ալ, ինծի համար ալ։ տ՞ռ՝ դրամը հոս է, կը պոռային շատեր։

Բայց այս անգամ՝ մարդը տ՛ատգիր չէր երեւար պատասխանելու։ Արդէն իսկ պարկը ջուլկած էր և կը պատրաստուէր հեռանալու։

Ասիկա տեսնելով, մարդիկը բարձրացուցին իրենց ձայնը.

— Հէ՛յ, կը ձայնէին, ա՛յս կողմ, ա՛յս կողմ, մեղի համար ալ։

Սակայն միւսը դարձեալ ականջ չկախեց, որովհետեւ եէնիչէրիներու խումբը որ քիչ մը առաջ մզկիթին վանդակորմին առջեւ կը պտտուքէր, սկսած էր զինքը կանչել ձեռքի շարժումներով։

Եէնիչէրին՝ տիրապետող տարրն էր միշտ հանրային հաւաքումներու մէջ։ Ամէն մարդ անոնցմէ ետքը կուգար, և խելացութիւն ալ չէր զանոնք զլեալու փորձը։ Երկու միջոց չունէին իրենց դժգոհութիւնը յայտնելու համար։ կը սպաննէին ու կը պրծէր։

Գոռացող Թուրքերը, տեսնելով որ եէնիչէրիներն են կանչողները, շատ բնական գտան մարդուն հնազանդութիւնը և անմիջապէս ձայներնին կտրեցին։

Մարդը՝ պարկը կռնակէ՝ արտորդօք մօտեցաւ եէնիչէրիներուն, որոնք գրեթէ միս մինակ էին վանդակորմին մօտ։ Շրջագայողներ շատ կային հրապարակին մէջ, և շատ ալ անցորդներ, սակայն եէնիչէրիին հեռու մնալը սկիզբն էր խնամութեան։ Այս պատճառաւ՝ ահագին բազմութեան մը մէջ անոնք մեկուսացած կը մնային, և կրնային ազատ համարձակ խօսիլ, առանց լսուելէ վախնալու։

Կորեկ կրողը՝ անոնց մօտ գալուն պէս՝ պարկը գետինը դրաւ, և առանց սպասելու որ բան մը ըսեն կամ դրամ տան, մէկ քանի ափ կորեկ առնելով նետեց աղաւնիներուն որոնք իր քայլերէն չէին բաժնուած։

Եէնիչէրիները՝ սակայն, այդ պահուն ո՛չ իրենց սեփական հոգիին, ոչ ալ իրենց մեռեալներուն հոգիին փրկութեան վրայ կը խորհէին։ Կորեկ նետողը իրենցմէ մէկն էր, յատկապէս ծպտուած։ Իրենց ընթացքէն յայտնի կ'երեւար արդէն թէ կարելւոր պաշտօն մը կատարած էր և կուգար հաստատ տալու։ Մզկիթին կողքին այդպէս մենակուացած, անոնք ինքզինքնին ամէն աչքէ ու ականջէ հեռու կ'ենթադրէին։ Այդ պատճառաւ՝ երկար բարակ ժամանակ չկորսնցուցին։

— Ի՞նչ եղաւ, Շահին, հարցուց իրենցմէ մէկը կորեկ կրողին։

— Զայն մի՛ հանէք, խերս անիծուեցաւ։...

— Արդի՞ւնքը։

— Ցաչող, հոգ մի՛ ընէք, նոյն իսկ շատ յաչող... բայց ձգեցէ՛ք որ քիչ մը մը չունչ առնեմ, որովհետեւ ուստուրնէ ի վեր ոտքի վրայ եմ և բերանս ալ չորցած է պռաչէն։

— Գիշերը չունչ կառնես... էհեյ գուն եղածը պատմէ, և կա՛րճ, հրաձայեց միւսը կարուկ ձեւով մը։

— Ապտալին համար ըսեր էիք թէ Գուլէ Ֆարուի Թէքքէն կը գտնուի, բայց պարապ տեղը յոգնեցուցիք զիս։ այնտեղ մարդ չկար, չէին ալ գիտեր թէ ո՛ւր գացած է... ժամերով մզկիթէ մզկիթ, Թէքքէէ Թէքքէ Թափառեր եմ, հոգիս քերանս եկած է... բարեբախտաբար անա՛նկ մը ծպտուած եմ որ կասկածի տեղի չտուի բնաւ... կ'երեւայ բան մը կը դառնայ որ ամէն կողմ զարհուրելի կերբոլով խիստ հսկողութիւն կը կատարուի... քիչ մը ամէն մզկիթի դուռը երկու երեք կանգնելի մարդիկ կային, և այնքա՛ն ալ ուշադրութեամբ կը լրտեսէին մտնող ելլողները որ կարծես թէ Պոլսոյ մէջ ամէն մարդ կասկածի տակ էր, ա՛լ վստահելի մարդ չէր մնացած։

— Հալեթի գործն է, գողին սիրաք միշտ գողի մէջ կ'ըլլայ... ինչ որ է, շարունակէ՛, վերջապէս ո՞ւր դտար Մպաալը։

— Դալաթիա, Ագապ ճամիսին... բայց այնտեղ չկրցայ իսկք բանալ իրեն հետ։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետեւ հետը անանկ մարդ մը կար, ուրիէ մեզի պատուիրուած է զգուշանալ։

— Ո՞վ է որ։

— Թոփուզը... արդէն Ալին ալ որ Թոփուզը կը լրտեսէ, չուտով իմ քովս եկաւ և առանց Թոփուզին տեսնուելու, յանձնարարեց որ միջոց մը հեռանամ, մինչև որ անպիտանը ելլէ երթայ...

— Թոփուզ քեզ տեսա՞։

— Կարծեմ թէ... բայց ես յանցանք չունիմ, չէի կրնար մտքէս անցընել թէ զինքը այնտեղ պիտի գտնե՛ս... արդէն ժամերով թափառելէ ետք երբ վերջապէս Ապտալը գտայ, ուրախութիւնս այնքան մեծ եղաւ որ անմիջապէս քովը փութացի, վախնալով որ կը փախցնեմ...

— Խալթ խառներ ես, կրնայիր քիչ մը սպասել և նայիլ թէ քովը մարդ կա՞յ... չարունակէ՛։

— Թոփուզ չատ լկեցաւ... մզկիթին մէկ անկիւնը՝ պարկս գետինը դրած քանալ կը կեղծէի, տեսայ որ դուրս կ'ելլէ... այս անգամ, զգուշութեան համար, փոխանակ Ապտալի քով վազելու, զինքը հետապնդեցի քիչ մը տեղ... իրօք կը հեռանար մզկիթէն և Ալի շուքի մը պէս անոր կը հետեւէր... ինչ որ է, դարձայ Ապտալը գտայ, և անոր պարզեցի խնդիրը... Եուսուֆ Փէչլիվանի անունը լսելուն պէս հաւանութիւն յայտնեցի։

— Ուրեմն պիտի գա՞յ այս գիշեր։

— Այո՛, խօսք տուաւ։

— Ըսի՞ր թէ գործը վտանգաւոր է և պէտք է դաղտնի մնայ թացարձակապէս։

— Ամէն բան մանրամասնաբար պատմեցի, ճիշդ ինչպէս որ Ջաղանդ պատուիրած էր ինձ։... բնաւ ասարկութիւն չըրաւ... արդէն Եուսուֆ անոր մարդն է։... միայն թէ պայման մը դրաւ։...

— Ի՞նչ պայման։

— Ես, ըսաւ, ձեզի ընելիք ծառայութեանս փոխարէն ոչինչ կը պահանջեմ, բայց դուք ալ ինձի ծառայութիւն մը պիտի ընէք։...

— Զըսա՞ւ թէ ի՞նչ է ուզածը։

— Ո՛չ բայց նորէն խոստացայ թէ ուզածը չենք մերժեր։... Թո՛ղ Զաղանդի յայտնէ ու կը նայինք թէ ի՞նչ է, այս գիշեր կ'իմանանք։

Միւսը դեռ պատասխան չէր տուած, երբ յանկարծ Նոր դէմք մը յայտնուեցաւ իրենց մէջ։

Նորեկը այն երիտասարդն էր որ դէմը՝ սրճարանի մը մէջէն եէնիչէրիներու խումբը լրտեսող գեր մարդուն վրայ կը հսկէր պահ մը առաջ։

— Ներ է, Ալի, ըսաւ Շահինը հարցափորձող եէնիչէրին՝ զինքը տեսնելով։

— Այնքա՛ն ալ խեր չէ, պատասխանեց միւսը։

— Ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ որ։

— Ամէնքդ ալ հսկողութեան տակ էք այս միջոցիս...

(Շարունակելի)

նում է որ Կաթողիկոսը հաւատարիմ մարդիկով պատրաստ է և հայեր մարդկանց է սպասում։ Ասում է իր գրութեան մէջ։ — «Ինչպէս Ձեր Մեծութիւնը բարեհաճել էր հրամայել և կը հրամայէք, նոյնպէս կ'աշխատինք Ձեր ցանկութեան համաձայն և մեր կարողութեան չափ, մեր ամբողջ ուժով, մաքուր սրտով, մեր խոստացածին պէս լրիւ պատրաստել ամէն պաշարեղէն, ինչ որ հարկաւոր կը լինի Ձեր պետութեանը»։

1722 թուին Թիֆլիսի եպիսկոպոսը յայտնում է Ռուսաց արքունիքին որ հարիւր հազարաւոր (՝՝՝) Հայկական զօրքը պատրաստ է միանալ Ռուսաց զօրքերի հետ, նրանց Շամախու վրայ յարձակման։ Պետրոսի հոմակրանքին դէպի Հայկական յարժումը որոշապէս ներգործելու և վճռականութեան դիմելու մեծ խոչընդոտ է հանդիսանում Օսմանեան պետութեան սպառնալի նոր քաղաքականութիւնը, որը բացորոշ կերպով ձգտում էր տիրապետելու որպէս Պարսկաստանին, նոյնպէս և Կովկասին։ Այդ որոշումների և դոցա յարժմանը հարկադրելու համար անհրաժեշտ էր եռանդուն և արմատական միջոցներ ձեռք առնել։ բայց Պետրոս կայսրը պատերազմական յարժումներից ձեռնպահ մնաց, և արտայայտում էր միայն կատարեալ խնամք Հայերին պաշտպանելու։ Ներսէս Կաթողիկոսը անմիջապէս մի կոնդակով կայսրին է դիմում և խնդրում նրա հովանաւորութիւնը։ Անհետեւանք չէ մնում այս դիմումը։ Կայսրը հրովարտակ է ուղարկում «Պարսկաստանում բնակող հաւատարիմ Հայ ժողովրդին», որի խոստանում է ազատել նրանց Պարսիկների ձեռքից, հէնց որ Ռուսները հաստատուին Կասպից ծովի ափերի վրայ։ «Եթէ ճնշումը անտանելի է, թող նշանաւոր մարդիկը այն քաղաքներում պատսպարուին, որոնք Ռուսաց զօրքերով են գրաւուած, իսկ ժողովուրդը համբերութեամբ թող սպասէ իր բնակատեղիներում, մինչեւ Ռուսաստանի զօրքը պատրաստուէ նրան ազատելու համար Պարսիկների ձեռքից»։ Օսմանցւոց հետ կապած դաշնադրութիւնը սակայն արգելում է կայսեր վճռական միջոցների դիմելու, և, երկմտութեան մէջ, յոյս է տալիս Հայոց։

1723 Մայիս 14ին Պետրոսը զեկուցանում է Սլինոին։ — «Կանչել Սինոր Հայ կամաւորներից երկու կամ երեք հայկացող մարդիկ և յայտնել նրանց որ աշխատին Ռուսաց վճռականներին հետ տեւուորը ընդարձակել»։ Իր կ. Պոլսի դեսպանին նա ի միջի այլոց ասում է նամակի մէջ։— «Մեզ մօտ եկել են Հայ պատգամաւորներ և խնդրում են զիրենք պաշտպանել Պարսիկների ձեռքից։ Եթէ մենք չենք կարող իրագործել իրանց ծրագիրը, ուրեմն պէտք է թոյլ տալ որ նրանք տեղափոխուին մեր նոր երկիրը որը Պարսկաստանից վերցրինք։ Մենք նրանց պատասխանեցինք որ Դրան հետ կապած պայմանի պատճառով անկարելի է նրանց զօրքով օգնել։ թոյլ տուինք տեղափոխուիլ մեր կասպեան երկիրներում, և ուղարկեցինք մեր յուսատու հրովարտակը։ Եթէ Օսմանցիք ձեզ բան ասեն այդ մասին, պատասխանեցէք որ մենք ի սէր քրիստոնէութեան չենք կարող մերժել Հայերին, որպէս քրիստոնեաների»։ Այս նշանաւոր բառերը գրուեցան այն ժամանակ, երբ այդ մեծ մարդու, մեծ կայսեր և մեծ քրիստոնեայի օրերը հասնում էին։

1724 Հոկտեմբերին՝ Նաբի և Ներսէս Կաթողիկոսները յուսահատութեան ոգւով մի ազերսագիր էլ են ուղարկում, որտեղ ասում է։ — «Դանում ենք մեծ անապահովութեան մէջ, կարծես մատնուած լինինք Ձերդ Մեծութիւնից, որովհետև երբք թէ չորս տարի է արդէն, որ ապրում ենք ցրուած, անտիրական։ Մինչև հիմայ չորս կողմից թշնամիներով շրջապատուած՝ կարողացանուս չափ պաշտպանուեցանք, բայց հիմա եկել է բռնութիւն զորքը և դրաւել է Պարսկաստանի չատ գաւառները։ Ցորդ արցունքներով ենք խնդրում որ մեզ օգնէք, որքան կարելի է շուտ, թէ չէ երեք ամսում կը տիրանան ամէն ինչի և Քրիստոնեաներին կը խորտակեն բոլորովին»։ Բայց այս թուղթը երբ տեղ հասաւ, մեծ մարդը արդէն չկար։

Երբ կայսրը տիրեց Կասպից ծովի մի քանի քաղաքներին, հրաման դրեց դաշտանի կերպով հեռացնել ոչ-քրիստոնեաներին և նրանց տեղ Հայերով լեցնել։ Այս մի հանգամանքը կայսրը արգարացուցիչ միջոց էր նկատում իր յուսադրութիւններին։ Հայերը առաջարկում էին ազատել իրանց Պարսիկների լծից և հովանաւոր հանդիսանալ իրենց։ այդ խնդիրքը կատարուեց, բայց ոչ իրանց ծրագրի պատասխանման, այլ, որպէս տեսանք, կայսրը մի քանի քաղաքների տիրեց և այնտեղ հրաւիրեց Հայերին։ բնակուելու։ Իսկ վերջերը ուղղակի առաջարկութիւն և ջանքեր սրեց մեծ մեծ հայկական գաղութներ հիմնելու Ռուսաստանում, և գաղթեցնելու Հայերին Ռուսաստան։

Այս ծրագիրը յղացաւ ազատարար մեծ քրիստոնեան, բայց իրագործուեց միայն նրա անմիջական յաջորդների օրով։

ԱՐՇԱԿ ՐԱՖՖԻ

(Վերջ)

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

Ամենահաճելի ժամանակ մը անցընել

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ԳՆԵԼ

«Մանդուէլի» նախկին խմբագիր

ԱԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳԻՐՔ

«ՈՒՐ ԽԵՏՔԻՆԵՐ ԺՈՂՎԵՏԻՆ»

ԱՐԷՆ ՏԵՂ՝ 5 ԴՐՈՒՇ

ԻՏԱԼԵԻԹՈՒՐՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԻՏԱԼՑԻՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Իզմիրի Դերման հիւպատոսարանին քարտուղարը որ խոսակցասէր մէն էր, իր տիկնոջ հետ Իզմիրէն վտարուած է։

*** Տրապիզոնի «Մէկվերէթ» լրագիրը կ'ըսէ թէ հոն գտնուող 12 Իտալացի ընտանիքներն ալ մեկնած են։

*** «Հագդ.ի Սելանիկի Թղթակիցը կը գրէ թէ կարգ մը իտալացիներու տակաւին վտարուած չլլալը զժգոհութեան տեղի տուած էր։ Այսպէս դեղագործ Բէլբօլակի, աէօլէմէնի Մոտեան և վաճառականներէն Եաէռա չէին վտարուած։ Բայց ասոնց մնալուն պատճառը ի վերջոյ հասկցուած է։ Դեղագործ Բէլբօլաքի արդէն մեկներ է, Մոտեանօ ալ աւստրահպատակ եղեր է, և այս պարագան կառավարութեան կողմէ ընդունուեր է։ Գալով Եէրբաին, կը կայ ծուէր թէ միջեալը անգլիական ապրանք գնելու պատրուակով Լոնտոն երթալով, Անգլիոյ պաշտպանութեան պիտի յանձնուի, որուն պատճառաւ չէ վտարուած։ Բայց իր չվտարուելուն պատճառը ուրիշ է։ Իր վաճառատուներուն մէջ 400ի չափ օսմանցի գործաւոր և պաշտօնեայ կար, որոնք, վաճառատուներուն փակումովը, իրենց ընտանեաց հետ թշուառութեան պիտի մատնուէին։ Ահա թէ կառավարութիւնը ինչո՞ւ չէ վտարած զայն։

*** Երեկ Պոլիս հաստատուած բժիշկները մեկնեցան։ Իտալական հիւանդանոցն ալ փակուեցաւ երեկոյնէ ի վեր։ Մէկ քանի թերթեր գրած էին թէ մինչեւ պայմանաժամին լրանալը չմեկնող Իտալացիք ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուելով իտալ. հիւանդանոցը պիտի բանտարկուին։ Բերայի ոստիկանական տեսչութիւնը այս առթիւ հարցումի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ ոչինչ չգիտեր։ Ոստիկանութիւնը կ'զգոյշ հիմայ պատրաստելու չմեկնող Իտալացիներուն ցանկը։ Ասոնք 50 հոգի են, բաց ի 480էն որ իրենց հպատակութիւնը փոխած են։ Դերման դեսպանատան դիմումին վրայ, հրահանգ զրկուեցաւ գաւառները որ բռնութիւն չգանեցնեն Իտալացւոց դէմ։ Իտալական հիւպատոսարանի պաշտօնատարները հոս պիտի մնան։

ԴՐՍՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ՓՈԽԱՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Թ Ո Ի Ր Գ Ի Ի Ո

Միլան հրատարակուող «Բէրձէվէրէնձա» հաւատի աղբիւրէ իմացեր է թէ խաղաղութիւն զոյացնելու համար մօտերս միջազգային նոր միջամտութիւններ տեղի պիտի ունենան։ Տրիպոլսոյ և Պէնկազիի մէջ վերջերս իտալացիներուն ունեցած յաղողութիւնները պատճառ եղեր են որ տէրութիւնք տարուն յիշել տալու Բ. Դրան թէ երկարատեւ դիմադրութիւնն անօգուտ է։ Սրօրատեն կ'լսուիներուն իմնդիրը ա՛ն առեն միայն կրնայ լուծուիլ, երբ այդ կղզիները համախմբ ինքնավարութիւն մը ստանան Իտալիոյ հսկողութեան ներքեւ։ Դրամական մեծ փոխարինութիւն մը պիտի ըլլայ եղեր Թուրքիոյ։

ԻՏԱԼԻՑԻ ԲԺԻՇԿԻ ՄԸ

Տ Ի Ա Կ Ն Օ Ս Թ Ի Ր Ը

Իզմիրէն հետեւեալը կը գրուի «Օսմ. Լոյսի»։ —

Ամերիկեան «Ֆլորիտա» շոգենաւով այս տեղ եկած Եւրոպացի ճամբորդներ կ'ըսեն թէ շոգենաւը չկրցաւ Հռոդոս երթալ, ուր կը փափաքէին ցամաք ելլել չատ ճամբորդներ, որովհետեւ նաւահանգիստին Իտալացի բժիշկը ծանրկ տեսաւ Թուրք տղու մը ձեռքերուն վրայ։ Եւ սակայն տղան ծաղիկի վարակուած չէր, ինչու որ ծաղիկի նշան կարծուածները պարզապէս պիծակի խայթուածքներ էին որ բուժուեցան ճամբորդի մը դարմաններով։ Ճամբորդները կը հարցնեն որ Իտալացի բժիշկը զիւսա՞մբ թէ տգիտութեամբ այսպէս չարժեցաւ։ Բայց կ'երեւի թէ տգիտութեամբ չարժեցաւ, ինչպէս ցոյց կուտայ իր ծիծաղելի ձեւերը։ Ի՛նչ տարբերութիւն ընդհանուրը մօտակայ Սքալանովա նաւահանգիստին մէջ, թուրք բժիշկին այցելութեանը միջոցին։ Որքան Իտալացի բժիշկը կոպիտ չարժեցաւ, այնքան քաղաքավար վերաբերում ունեցաւ միւսը։

ԻՏԱԼԻԱ

ՌԱԶՄԱՆԻՒԹ ԿԸ ՀԱՆԷ ԱՆԹԻՎԱՐԻ ՄԷՋ

Զ!թինեկէն կը գրուի թէ հակառակ պաշտօնական հերքումներուն, Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը միւքը գրած կ'երեւի խռովութիւններ յարուցանել Թուրքեւմոնդենէկրեան սահմանգլուխին վրայ, կարծելով այսպէս ծանրացնել ալպանական ապստամբութիւնը և Թուրք կառավարութեան առջև հանել այնպիսի կնճռոտութիւններ որ անկիկա հարկադրուի հաշտութիւն կնքել։ Բացի մեծամեծ զումարներով Զէթինեէ գացած Իտալիայի պատուիրակներէն, մէկ քանի օր առաջ Իտալական շոգենաւ մը Անթիվարի ցամաք հաներ է 400 անտուկ որոնց մէջ կը գտնուէին Մանլիխէր 4000 հրացան։

ՀՌՈՄԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հռոմի ռուս նոր դեսպան Մ. Գրուբէնքաքի յայտարարեր է «Ֆորիերէ Տէլլա Սերա»ի Հռոմի թղթակցին թէ ռուսական յարաբերութիւնները անխախտ են Ռաքոնիճիի մէջ Զարին եղած սիրալիր ընդունելութենէն ի վեր, և այն ատենէն սկսեալ Իտալիոյ Թագաւորն ու Զարը բարեկամութեամբ կապուած են։ Տրիպոլսոյ պատերազմին մէջ չ Ռուսիա հակառակ իր չեզոքութեանը համաձրութիւն կը զգայ հանդէպ Իտալիոյ և այս համակրութիւնը յառաջ կուգայ նաև երկու տերութեանց շահերուն համերաշխութենէն։ Գաղտնի դաշնագիր գոյութիւն չունի բնաւ։ Ռուսիա անկեղծօրէն կը փափաքի որ վերջ դնեն թշնամութիւնները։ Տարտանէլի փակումը մեծ կարեւորութիւն ունի Ռուսիոյ համար, զի փակման հետեւանքով ռուսական առեւտուրը կրեց 12 միլիոն ռուպլի վնաս։ Ռուսիա ոչ է առաջարկ չրրաւ վիճաբանողաց համար, որովհետեւ չի կարծեր որ այս միջոցով կարելի կ'ըլլայ լուծել խնդիրը։

*** Հռոմի ռուսական նոր դեսպանը Մ. Գրուբէնքաքի, Հռոմ հասնելուն, կայսրանին մէջ ընդունուած է Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ, որուն հետ հին բարեկամութիւն ունի։ Դեսպանը արգարեւ Քրիսթիանիա գտնուելէ առաջ Հռոմ մնացած է իբր ռուս դեսպանատան խորհրդական, և հոն թողած է թէ՛ Իտալիոյ և թէ՛ Ֆրանսայի մասին բարեկամական յիշատակ մը։

*** Դեսպանը Նոյեմբաստ յայտարարութիւններ ալ ըրած է «Մէսաճէրօ»ի, աւելցնելով որ Եւրոպական հաւասարակշռութեան տեսակէտով իտալեֆրանսական խիստ մեծ մերձեցում մը ալ նուազ օգտակար չէ որ պիտի ըլլայ։

*** «Թան» կ'ըսէ թէ դեսպանը յայտնի արտադրութիւն ցոյց կուտայ ամրապնդելու Ռուսիոյ և Իտալիոյ միջև գոյութիւն ունեցող կապերը։ «Թրիդունա»ի վերջերս կը հանէ Մ. Գրուբէնքաքի ընտրութեամբ առաջ եկած խանդավառութիւնը Իտալիոյ մէջ։

ՄԻԻՍ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԱԼ Բ Ա Ժ Ի Ն Կ' Ո Ի Զ Ե Ն

Վիեննայէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «Ուայիսբօսթ»ի մէջ գրած յօդուածով մը Կոմս Բէլցիոթէյն, Սէնեօրներու ժողովին մէկ անդամը, կը յայտարարէ թէ եթէ Իտալիա Հռոդոսը պահէ, միւս տէրութիւններն ալ եղէկանի մէջ նոր նաւային խարիսխներ պիտի ուզեն, հաւասարակշռելու համար իւրեանց կացութիւնը Միջերկրականի մէջ։ Իսկ Աւստրիոյ համար, կ'ըսէ թէ, նախընտրելի է Պօշնակ երկաթուղիներու միացումը Սեմանիկին և Թասանդրան։

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՊԱՀԷ ԵՒ ՊԻՏԻ ՊԱՀԷ ԻՐ ԴՈՐԾԵԼՈՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Թան»ի Հռոմի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ։ —

Միսուրթայի դրաւումը նպատակ ունեցող գործողութիւնք կը յարուցանուին։ Զօրքամասերուն ցամաք ելլելու գործողութիւնը կատարուած է առջի օրը, ինչպէս հեռագրած էի, հակառակ դիմադրութեանը թշնամիին որ ետ մղուած է։ Առաջման բանակը կը զօրացնէ հիմայ իր խարխիսը, հիանալի դիրքով մը, որպէս զի տիրապետէ դէպի Միսուրթա ճամբուն և կարելի եղածին չափ փութով պիտի առաջանայ քաղաքին վրայ զայն գրաւելու համար։ Իտալական գործողութիւնը կը յարունակուի ուրեմն Լիբիոյ մէջ, հակառակ տաք եղանակին, մինչդեռ եղէկանի գործողութիւնք առ այժմ դադրած են, Իտալիա չուզելով ուելի մեծ կնճռոտութիւններ հանել Արեւելքի մէջ և 12 կըղզիներու գրաւմամբ հայթայթած ըլլալով իրեն արդէն առ այժմ հարկ եղած գրաւականը խաղաղութեան կնքման համար։ Եթէ հակառակ Լիբիոյ մէջ իտալական յաջողութիւններու, Թուրքիա չարունակէ դիմադրել, Իտալիա աւելի կարեւոր կղզիներ պիտի գրաւէ։ Այս առթիւ «Թրիպունա» կը հերքէ օտար թերթերու այն լուրը թէ Անգլիա թոյլ չի պիտի տայ Իտալիոյ չարունակել իր գործողութիւնը եղէկանի մէջ։ Անգլիա, կ'աւելցնէ «Թրիպունա» երբեք չէ խորհած սահմանափակելու Իտալիոյ գործողութիւնները և Իտալիա կը պահէ ու պիտի պահէ իր գործելու բովանդակ ազատութիւնը։

*** Պաշտօնական ծանուցագիր մը, կը-սէ «Թան»ի Թղթակիցը, կը հերքէ Օսմանեան աղբիւրէ այն լուրը թէ Լէպտայի մէջ թրքօ-տրարները յաղթական ելած են։ Ծանուցագիրը կը յայտնէ թէ թրքօ-տրարները պարտաւորուցան քաշուիլ։ Ասկէ զատ, յայտնի է թէ, կ'աւելցնէ ան, թրքօ-տրարներու 421 դիակներ գտնուեցան Լէպտայի մէջ, մինչ Իտալացիք հազիւ ունեցած էին 31 մեռեալ և 59 վիրաւոր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՇՈՒԵՆԱԻԻ ՄԸ ՄԷՋ

ԻՏԱԼՑԻՐ ԱՆՕԹԻ ԿԸ ՄՆԱՆ

Նիսէկ գրած էինք թէ ձէնովա հասած վտրեալ Իտալացիները գանգատ յայտնած են Մէսաժըրիի շոգենաւին կերակուրներուն և սպաներուն դէմ, և թէ այս մասին բողոք եղած է Հռոմի դեսպանատան։

Կը տեղեկացուի թէ «Խպահանի»ի մէջ գտնուող 230 Իտալացիները, որոնք Պոլսէն վտարուած էին, քսանչորս ժամ անօթի մնացած են, և ձէնովա հասնելուն այս սովալուկներուն առատ ուտելիք տուած է Թաղապետութիւնը։

Մէսաժըրիի ընկերութիւնը սակայն ծանուցագրով մը կը հերքէ թէ այս Իտալացւոց բնականաչափ սնունդ չէ տրուած։ Կ'ըսէ թէ Պոլիսէն չատ վար գինով մը արդէն շոգենաւ առնուած այս Իտալացիները, որոնք կերակրով չէին տոմսակ առած, Նաբոլի գուբս չհանուեցան Իտալական իշխանութեանց կողմէ, որով պարտաւորուեցաւ մինչեւ ձէնովա չարունակել ճամբորդութիւնը։ Իրենց հետ առած պաշարեղէնը բնական է թէ չէր բաւեր այդ նոր գծին համար։ Շոգենաւը որ զիրենք պիտի մնուցանէր մինչեւ ձէնովա, պարտաւորուած ըլլալով մէկ քանի ժամ յապաղեցնել հարկ եղած ուտելիքները, չկրցաւ բաժնել առաջին ճաշին ուզուած չափով տաք կերակուր։ 7 հոգի հաց և պանիր ստացան միայն։

*** Մարսիլիայէն ալ կը հեռագրուի յունիս 8 թուով։ — «Իպատեան» շոգենաւը այս առտու Մարսիլիա հասաւ։ Ցունիս 9ին Պոլսէն մեկնած էր 530 Իտալացիներով։ Ֆրանս. հիւպատոս Մ. Կոլուա, որ կ'ուղեկցէր անոնց, ցամաք ելաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՎԱՐՁԱՊԵՏԻՆ ՕԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐԲԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑ

Մ. Ձիոլիթթի «Լօքալ Անձայկըր»ի խմբագիրներէն սիոյն հետեւեալը յայտարարած է։ —

Երեսուն տարիէ ի վեր չը դադրեցայ աշխատելու ի նպաստ Երբեակ Զինակցութեան։ Արդէն Իտալիոյ մէջ պետական մարդ չկայ որ ինձի պէս չմտածէ։ Ցուալի է ուրեմն որ Գերմանիոյ մէջ կարեւորութիւն կը տրուի միջադէպի մը որպիսին է Երեսփ. Ժողովին մէջ Երեսփոխան Պարզիլայի յարուցածը։ Ապահովաբար չեն գիտեր գերմանացիք թէ Երեսփ. Ժողովին առջեւ հանուած նամօրինակ խընդիրները անպատասխանի կը մնան կառավարութեան կողմէ և արդէն կառավարութիւն ու խորհրդարան համաձայնած են որ պատերազմի մասին ոչ մէկ խնդիր ծեծուի Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Անշուշտ, կառավարութիւնը չկրնար արգիլել այս որոշման դէմ գործող Երեսփոխան մը։ Եթէ այս կարգադրութիւնը չլլար, արտաքին գործոց նախարարը վարկեան մը չպիտի վարանէր բողոքել Գերմանիոյ հանդէպ Երեսփոխան Պարզիլայի անիրաւ ամբաստանութեանց դէմ։

*** Պատերազմի ծախքերուն մասին ալ յայտարարած է։ —

Մեր երկրական վիճակը երկար ատենէ ի վեր զոհացուցիչ է։ Փոխառութիւն ընելու պէտք չունինք, նոյն իսկ եթէ պատերազմը երկարի։ Մենք խնայողութիւն կ'ընենք, կ'ապրինք, յամրաբար բայց ապահովաբար կը յառաջդիմենք։ Հակառակ մեր հին բարքերուն դեռ երիտասարդ ենք։ Ահա թէ ինչու կրնանք սպասել։

ՍԱԳՐԶԷՆ ՀԱՍԱԾ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Սագրզէն հասած նամակ մը կ'ըսէ թէ Հռոդոսի գրաւումէն վերջ, Սագրզի խլամ բնակիչները, իրենց գլուխը ունենալով միւֆթին, սկսան ծախել իրենց ինչքը ապատանելու համար Իզմիր կամ Զէշմէ։ Այնպէս ոչ քանի մը ժամ վերջ, Սագրզի մէջ իբր իսլամ մէկ քանի պատուեալ և մէկ քանի նաւավար մնացած էին։ Այս նամակը սուորագրողը կ'ըսէ թէ օսմանցի յոյն զինուորի մը և մէկ քանիներու մէջ սա խօսակցութիւնը տեղի կ'ունենար։ —

Զինուորին կ'ըսէին թէ Թուրքերը փախուստ տուին, հիմայ Իտալացիք պիտի գան և ձեզ պիտի սպանեն։ Զինուորն ալ պատասխանեց թէ հոս մնացող զօրքերուն երեք քառորդ մասը Թուրք են. անոնցմէ ոչ ոք մտածեց փախչիլ։ Մենք զինուոր ենք, և երշանիկ հայրենիքին համար մեռնելու կառավարութիւնը մեզ զինեց և մնոյց ասանկ ծանր և տգնապալի վայրկեաններու համար։ Դուք էք խեղճերը որ չէք գիտեր գնահատել զինուորի մը արժանապատուութիւնը։ Նամակագիրը կ'աւելցնէ թէ Սագրզի բանակը կազմող բոլոր Թուրք, յոյն և հայ զինուորները այս զգացումը կը տածեն։ Եւ կ'սպասեն որ Իտալացիք ոտք կոխեն Սագրզ։ Նամակագիրը կը հարցնէ յետոյ թէ ինչո՞ւ կղզիին պաշտօնատարներուն մեծ մասը արձակուրդի մէջ է այն ատեն երբ Նախարարաց Խորհուրդը որոշած էր արձակուրդ չտալ պատերազմի շրջանակին մէջ գտնուողներուն։ Կը գտնուի որ նոյնիսկ իմամները փախուստ տուած են։ Կը հերքէ թէ թշնամին զրաւած է Բիւանա կղզին և կ'աւելցնէ թէ մէկ քանի թշնամի զրահաւորներ որոնք յունիս 1ի դիշերը հոն կը պտտէին, անհերեւութացած են։

ՆՈՎԱՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ՀՐԱՄԱՆԸ

Նաւահանգիստի վերահսկութիւնը շրջաբերական մը դրկելով չզենաւային գործակալութեանց կ'զգաստրէ որ ծովային նախարարութեան հրամանով, այն չոգենաւերը որոնք մինչեւ ցարդ արտօնուած էին արշալոյսին Տարտանէլի նեղուցէն անցնելու, ասկէ վերջ պէտք է սպասեն իրենց կարգին և ենթարկուին բոլոր առեւտրական նաւերու տրամադրութեանց։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԿԱՐՄԻՐԸ

Վիեննայէն քաղուած հեռագիր մը կ'ըսէ։ — Հռոմէն հասած տեղեկութեանց նայելով, Իտալական մամուլը սա կարծիքը կը յայտնէ թէ Վեհաժողովէն զատ ուրիշ ոչ և միջոց չկայ պատերազմին ելք մը տալու համար։

ԿՂԶԻՆԵՐԸ ՆԵՐՄՈՒԾՈՒԱԾ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐԸ

Լոնտոնէն կը հեռագրուի։— Կղզիներու Իտալական պաշտօնեաները իրենց կառավարութենէն ստացած հրահանգին համաձայն, որոշած են Թուրքիայէն, Ցունաստանէն և Իտալիայէն կղզիները ներմուծուելիք ապրանքներէն այն մաքսատուրքը առնել, ինչ մաքսատուրք որ կ'առնուի ցտար տպրանքներէն։

ԱԶԳ.— Գարթալի Կրթասիրաց միութիւնը պատիւ ունի յայտարարելու թէ՝ իւր լսարան ընթերցարանի բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի ժամը 1ին (Ը. Ե.)։ Այս առթիւ հրաւիրուած են ներկայանալու Տեարք Ա. Վռամեան և Ս. Նորատունկեան։

Կրթասիրացի Վարչութիւն

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՕՐԴ ՉԱՐԼՍ ՊԷՐԷՍՖՕՐԴԻ ԿԱՐԾԻՔԸ ՆՈՎԱՑԻՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑ

Նովակալ Զարլս Պէրէսֆօրդ, երկար նաւակի մը մէջ, կը պարզէ Անգլիոյ ծովային կացութեան վտանգները, ընդդէմ Գերման ուժերու յարատև աճեցումին։ «Այս կացութիւնը, կ'ըսէ ան, հետեւանքն է 1904ի ինայողական քաղաքականութեան։ Մինչեւ այդ թուականը, Անգլիոյ նաւային դերակշռութիւնը անվիճելի էր։ Արդ, ինչ եղած է այսօր այս դերակշռութիւնը։»

«Այսօր, կը չարունակէ ծովակալը, աշխարհի ամէն կողմերը անգլիական շահերը պաշտպանող նաւաբաժինները կամ ետ քաշուած են և կամ մեծապէս զեղչուած։ Անգլիական նաւային ուժերը կեդրոնացած են մայր երկրին ջուրերուն մէջ։ Աշխարհի զանազան ծովերուն վրայ Անգլիոյ ունեցած նաւային խարիսխներուն վեցը ջնջուած են։ Մնացեալ նաւային եօթը խարիսխ։ Երուն պահակաշրջանները նուազած են, անոնց սպառազինութիւնը պակաս է։ Վաճառականութիւնը պաշտպանելու յատկացուած զրահաւորներու նաւատորմիղները մեծապէս զեղչուած են և անկարող՝ պահպանելու պաշտպանութիւնը։ Նաւատորմիղը պաշտօնայ ալ չունի պէտք եղած չափով, այն ասոնցմէ ոչ անկարելի է դիմել նաւերը առանց արձակուրդ տալու նաւաստիներուն որոնք իրաւունք ունին այդ բանին։ Ասոնց մէջ դժգոհութիւնը ընդհանուր է և չատ դիւրահասկնալի։ Խորհրդարանին մէջ քանիցս հաստատուեցաւ թէ պաշտօնէութիւնը բաւական էր։ Բայց իրականութեան մէջ, 20,000 հոգի կը պակսի մեր նաւատորմին։

Գալով Միջերկրականին, մէկ քանի չաբաթէն ալ այս ծովուն մէջ պիտի ունենանք մինչեւ Բ. կարգի չորս զրահաւոր որոնք պիտի դտնուին ոչ թէ Մալթայի ռազմական կարեւոր կէտին մէջ, այլ Ձիպրալթար, մինչ Մալթայի մէջ մեզի 4 զրահաւոր պիտի ունենանք։ Արդէն Մալթայի զօրաբաժինը կը բաղկանայ երեք գումարտակներէ։ Ձիպրալթարի մէջ ոչ բաւականաչափ հրետանի կայ, ոչ ալ հետեւակազօրք։ Եգիպտոսի մէջ, վերջապէս, Միջերկրականի անդիի ծայրը, տրամադրելի զօրախումբերուն թիւը անբաւական է։ Թէ՛ մարդ կը պակսի և թէ՛ թնդանօթ և կացութիւնը այն ատիճանին հասած է որ վտանգաւոր պիտի ըլլայ նոյնիսկ եթէ Միջերկրական մէջ նշաւոր նաւային ուժ մը ունենանք։ Ահա այս է ընդհանուր կացութիւնը։ Մովային նախարարութիւնը պատճառ ունի մայրերկրին ջուրերուն մէջ պահելու իր բոլոր ուժերը, բայց այն իրողութիւնը թէ այս կեդրոնացումը իրականացնելու համար պարտաւորուած է ետ քաշել օտար երկրին մէջ ունեցած նաւաբաժինները, անվիճելի ապացոյց մըն է թէ վերջին տարիներու նաւային քաղաքականութիւնը իր էական պարտականութեան մէջ թերացած է, այսինքն թերացած է ապահովելէ պետութեան պաշտպանութիւնը։

Մովակալը յետոյ յուսահատութիւն կը յայտնէ Միջերկրականի կացութեան մասին։

«Ցանա, կ'ըսէ ան, անկարող է գրելու կանգնելու Իտալիոյ և Աւստրիոյ խան նաւաբաժիններուն։ Ու կ'աւելցնէ.

Ըսին թէ մենք պիտի կրնայինք վստահիլ Ֆրանսայի Միջերկրականի մէջ մեր յանձնելու։ բայց իրաւունք չունինք պահանջելու Ֆրանսայէն այս պատասխանատուութիւնը ստանձնելու, նոյն իսկ եթէ կարող ըլլայ։ Նեմնորնակ առաջարկ մը ընել անոր՝ ընդունիլ պիտի ըլլայ մեր տկարութիւնը և մեծ նախատինք մը պատճառել Անգլիոյ արժանապատուութեան։ Ըսին նաև թէ պետի կրնանք աւելցնել եգիպտոսի, Մալթայի և Ձիպրալթարի պահակազօրքերը, փոխանակ նաւաբաժիններ աւելցնելու։ Բայց բացարձակապէս անօգուտ է այս խարխիսներուն մէջ նշանակելի պահակազօրքեր ունենալ, ցորչափ ատեն որ չպիտի կրնանք պաշտպանել զանոնք ծովուն վրայ պէտք եղած կերպով։

*** Վարչապետ Մ. Էսքուիթ պատասխանելով Երեսփ. Ժողովին մէջ տեղի ունեցած հարցման մը, յայտարարած է թէ Միջերկրականի մէջ անգլիական նաւատորմիղի խնդրոյն վրայ պիտի վիճաբանուի այն ատեն երբ նաւային կոմուդանց վարկերուն վրայ վիճաբանութիւն տեղի ունենայ։

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Պուտապեշէն հետեւեալը կը հեռագրուի Ցունիս 18 թուով։ —

Հունգարական Խորհրդարանը այսօր վերսկսաւ գործի ու

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԼՊԱՆԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԶԱՒՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱԼՊԱՆԻՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզէն կը հեռագրուի Յունիս 20 թուով.—«Թան»ի Սկիւպի թղթակիցը կը հաստատէ թէ Ալպանացիք ձախողեցան, որովհետև կաթոլիկները չմիացան միւս ապստամբներուն։

Սելանիկի «Եէնի Սաբը» թերթին շրջանն թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.—

Իբէք, 5 Յունիս.— Իբէք հասած հրամատար Իսմայիլ Ֆազլի փաշա զօրախումբերը աչքէ անցուց և տիրող կարգապահութենէն խիստ գոհ մնալով գնահատականներ և շնորհաւորութիւններ յայտնեց։

—Ֆազլի փաշա Իբէքէն Շթօք գիւղախումբը մեկնեցաւ և հարկ եղած հրամանները տալէ վերջ վերադարձաւ Իբէք։

—Իփէքի շրջագայից մէջ անզորրութիւնը վերահաստատուած ըլլալով Շթօք գիւղախումբին և Կիրէքօվզէի մէջ զէպրոցի և պահականոցի շինութեան ձեռնարկուեցաւ։ Շինութեանց համար հարկ եղած դուռներուն ամբողջովին յանձնուած և հաղարապետ Հայտար պէյ ալ վերակացու կարգուած է։

— Միրալայ Հասան Իզզէթ պէյ Խաքլի մէջ անզորրութիւնը հաստատելէ վերջ Եաքօվա վերադարձած է։

—Իփէքի և Եաքօվայի մէջ անզորրութիւնը ամբողջովին վերահաստատուած է։ Հետդհետէ կառավարութեան կը հպատակին ապստամբ Ալպանացիները որոնք ասկէ անկէ զրդուած էին։

—Կուսաչալ Մազհար պէյ Եաքօվայէն Իփէք հասած է։

—Ֆազլի փաշա դէպի Եաքօվա մեկնեցաւ։

*** «Թանին»ի Իբէքի թղթակիցը կը գրէ թէ Իփէքի և Տիքօվայի շրջակայից ապստամբութիւնը կազմակերպուած էր նախկին երեսփոխաններէն Հասան պէյէ և Եահեա էֆ.է, որ չվերընտրելնուն համար ուզեցին վրէժ լուծել։ Հասան պէյ Մալիսիա ապաստանած է։ Կը յիշուի անշուշտ թէ այս միևնոյն Հասան պէյն էր որ Երեսփ. ժողովոյ բեմէն յայտարարեց թէ ապստամբութեան գլուխ պիտի պարզէր։

ՖԻԼԻՊԷԻ ԻՍԼԱՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ օր Ֆիլիպէի կէս ժամ մնացած Քօմթ գիւղին Մէսէլէ ըսուած տեղը պատելու գացած էին Ֆիլիպեցի 4-5 Իսլամ երիտասարդներ։ Անոնց ետեւէն կը հասնին Պոլսէն վտարուած Իտալացիներ ու կը նստին անոնց մօտ, զրօսատեղիին մէջ։ Անոնց ներկայութիւնը անհաճոյ կը թուի Իսլամ երիտասարդներուն որոնք անկեղծ Իտալացիները կը պօռնան։ Ասոնց մէջ կը գտնուէր նաև «Բորիբրա Տէլա-Սէրա»ի թղթակիցը։ Իտալացիները անմիջապէս կը դիմեն Ֆիլիպէի հիւպատոսարանը։ Բայց հիւպատոսն առաջ ծխախոտի գործարանատէր Վաքարօ, որ Իտալացոց պաշտպանութիւն կ'ուզէր ընել, կը բողոքէ կառավարութեան։ Տեղւոյն ոստիկանապետը անաչառ տնօրինութիւն մը կ'ընէ և կ'ըսէ թէ դատարան դիմեցէք։

*** Սոֆիայի թերթերը գրած էին թէ Իսլամ երիտասարդները Իտալացիներուն զէնք պարպած են։ «Պալքան» կը հերքէ այս լուրը։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Դրած էինք արդէն թէ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդակցութիւնը Պէյրութի Ֆըրանսական և ռուսական դեսպանատուներուն հետ հաներաչիս, վերջացուցած էին Լիբանանցիներու ներկայացուցած յիշատակագրին քննութիւնը, որով կարգ մը բարենորոգումներ կը պահանջուէին։ Անգլիոյ դեսպանատան խորհրդականը առջի օր իր կարգին Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ խորհրդական Բէյնի պէյի հետ։ Գալով Եուսուֆ Ֆրանքօ փաշայի յօրդորին որուն պաշտօնը վերջ գտնելու վրայ է, պաշտպան տէրութիւնք դեռ ընտրութիւն չեն կատարած Բ. Դրան ներկայացուցած թեկնածուներէն մին է և տեսակցած է վարչապետին հետ։ Այս լուրը սխալ կ'երեւայ, որովհետև միշտ կաթոլիկներէն է որ կ'ընտրուին Լիբանանի կառավարիները, մինչ կողմէ Լիբանանի վարչական ժողովը նոր յիշատակագիր մը ալ ժամուցած է, նոր բողոքներ պարունակող։ Այս ժողովին անդամներէն Սիւլէյման Բէյնան պէյ յաջորդաբար տեսակցած է ռուսական և ֆրանս. դեսպաններուն հետ։ Առջի օր Մ. Պօսպաս նորէն ընդունեց զինքը և յայտարարեց թէ պաշտպան տէրութիւնք կ'ուսումնասիրեն այդ յիշատակագիրը, և ամէն ինչ պիտի ընեն գոհացում տալու համար։ Պէրութի ֆրանս. ընդհ. հիւպատոս Մ. Կուժէ ալ նոյն օրը տեսակցեցաւ դեսպանին հետ։ Դեռ 15 օր հոս պիտի մնայ։ Նոյնպէս նոյնքան ատեն հոս պիտի մնայ Պէրութի ռուս հիւպատոսը որ այս խնդրոյն առթիւ Պոլիս կանչուած է դեսպանին կողմէ։ Մինչեւ մէկ չաբաթ տէրութեանց պատասխանը պիտի հասնի, ուրկէ ետք պիտի ընտրուի նոր կառավարիչը։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Սրկրազործական նախարարութեան պաշտօնատարներէն Հաֆըզ Ֆախրի պէյ առջի օր Էմին Էֆենդէն անցած ատեն յանկարծամահ եղաւ։

ԼԵՑԼԻի ԲԷՂԱՑԻՊի տօնին առթիւ երկի Սուլթանը ընդունեց նախարարներուն շնորհաւորութիւնները։

ՅԵՂԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ.— Պիլէճիկի պահեստի զօրաց գումարտակը առջի օր Հայտար փաշայի կայարանը հասաւ երկաթուղիով։ Տեղւոյն Հայոց Արամեան վարժարանին նուագախումբը մինչև Պոլիս ընկերացած էր անոր։ Ասըմ պէյ, գումարտակին հրամանատարը, շնորհակալութիւն յայտնեց Հայոց այս հայրենասիրական ցոյցին համար որ ապացոյց մըն է օսմ. ցեղերու միութեան։ Պիլէճիկի հարուստներէն Այազը Մուսթաֆա փաշա որ կ'ընկերանար անոնց, վերոյիշեալ նուագախումբին մասնակցող Հայ տղոց հանդիսաներ չինել տուած է։

ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Վանկէնհայմ հոս կը սպասուի Յունիսի սկիզբը։

ԱՆԳԼԻՈՑ դեսպանը մէկ քանի շաբաթ պիտի բացակայի Պոլսէն Ջերմուկները երթալու համար։

ԿԻՐԱԿԻի դաղարը մերժուած է Նախարարաց խորհուրդին կողմէ, Պետական պաշտօնեաներուն համար։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը արտօնեց մէկ ու կէս միլիոն ոսկիի ավանսին կնքումը։

ՆՈՐ ԴԷՊԻ ԹՈՒՐՔԻԵՊՈՒԼԿԱՐ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՑ.— Կ'ըսուի թէ նոր դէպք մը պատահեր է Կուչով՝ի մօտ, Թուրքեպուլկար պահակներուն միջև։ Պուլկար զինուորները ուզելով վրէժ լուծել վերջին դէպքին վրայ, անցեր են սահմանագլուխը, բայց Թուրք զինուորները կրակ ընելով, 9 պուլկար վիրաւորուեր են և Պուլկարները ետ քաշուեր են։ Խառն յանձնաժողով մը կազմուեր է՝ պատասխանատուութիւնները ճշտելու համար։

ՖՐԱՆՇԵԽԻՈՒՍ ՊԱՆԻԿ. ՄԸ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒՄ ԵՒ.— Սոֆիայէն կը հեռագրուի յունիս 20 թուով.— «Պանք Քօմերսիալ է Ֆոնսիէր տէ Պալքան» անուն դրամատունը որ վերջերս հիմնուած էր Սոֆիայի մէջ ֆրանսական և ռուսական դրամագլուխներով, մտադիր է Բ. Դրան մօտ դիմում կատարել մասնաճիւղեր բանալու համար Մակեդոնիոյ մէջ քանի քաղաքներու, ինչպէս Սելանիկի, Սկիւպի եւն.ի մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Այսօր պիտի մասուցուի Դատական Նախարարութեան Պատրիարքարաններուհաւաքական թղթերը որուն մասին գրած էինք։

ՀՐՈՍԱԿՆԵՐՈՒ ԶՈՀԵՐՈՒՆ Ի ՆԸՊԱՍ.— Կառավարութիւնը որոշած է ամսաթոշակ յատկացնել Բուժլիի այն ընտանիքներուն որոնց պետերը սպաննուած են հրոսակապետներէ։

ՇԱՔԱՐԻ ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ.— Երկրագործական Նախարարութեան մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ ուսումնասիրելու համար թէ կարելի՞ է հաստատել շաքարի ճարտարարուեստ մը Թուրքիոյ մէջ։ Այս յանձնաժողովին կ'ենդամանցի Վահան էֆ. Սուրէնեան։

ՁԿՆՈՐՍՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ Նոր օրինագիծ մը կը պատրաստուի Հանր. Պարտուց վարչութեան կողմէ որ քննուելէ և ուսումնասիրուելէ վերջ պիտի մասուցուի կառավարութեան։

ԳԱԼԹԱԼի մէջ առջի իրիկուն չորս տուներ հրոյ ճարակ եղեր են։

ՈՍՄ. ՏԵՍԱՁՈՒԹԻՒՆԸ կարգ մը քարիւղներ և ոստիկաններ պաշտօնանկ ըրած էր։ Ասոնք ալ բողոքած էին այս մասին Երեսփ. ժողովին և Մերակոյտներուքին զործոց նախարարութեան Մէջթուպճի Շիւքրի պէյի նախագահութեան տակ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ քննելու համար այս խնդիրը։

ԲՐԻԶՐԼՅՆԻ Սերպ Մետրապոլիտին Պէրաթը պիտի յանձնուի, կ'ըսէ «Թան Նէա»։ կառավարութիւնը որոշում տուած էր ըստ այդ մասին։

ԻԶԶԷԹ ՖՈՒԱՏ փաշա հրաժարական տուաւ ձիերու ազնուացման համար կազմուած ընկերակցութենէն։

ԷՐԶՐՈՒՄի պահեստի զօրաբաժնին հրամանատար Բէյմալ փաշա Պէրութի զօրաքանակին հրամանատարութեան կոչուած է։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Պրուսքսէլի մէջ գումարելի երկաթուղւոյ և թրամվէյի հմտութեան ժողովն օսմ. կառավարութեան կողմէ ներկայ պիտի գտնուի հանր. շինութեանց նախարարութեան երկաթուղիներու տնօրէն Մուխթար պէյ։

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ-ՊՕԼՈՒ գծին մենաշնորհը ինչպէս յայտնի է յանձնուած է Անատոլու Օսմ. երկաթուղւոյ ընկերութեան։ Ցիչեալ գծին հանր. շինութեանց նախարարութեան մէջ քննելի ծրագիրը արդէն իսկ վաւերացուած ըլլալով, շինութեանց պիտի ձեռնարկուի ի մօտոյ։

ԱՐԳԻԼԵԱԼ ԶԷՆԲ.—Առջի օր Բիրէյէն Իզմիր հասած Լոյտի «Պալճիա», շոգենաւին մէջ արգիլեալ զէնք գտնուելը իմացուելով, Իզմիրի ոստիկանապետը Աստըրիոյ հիւպատոսարանը դիմում կատարած և ա. թարգմանը առնելով շոգենաւ գացած է խուզարկութեան։ Գտնուած են 4 մնտուկի մէջ 40 հատ հելլենական կրա հրացան, 1000 փամփուշտ։

ԳԷՆԱՐԿի ՄԸ ՀԱՄԱՐ.— Առջի օր երկաթգործ Սթաֆրի անուն անձ մը շոգեկառքով Մարմարիկ գացած ատեն, պատուհանէն դուրս նայած միջոցին գլխարկը հովը կը տանի։ Սթաֆրի պատուհանէն դուրս երկարելով գլխարկը բռնելու զբաղած միջոցին, հա ասարակուութիւնը կը կորնչնչ և ինչալով գանգան տեղերէն կը վիրաւորուի։

ՕՖՕՒՕՊԻԼի ԱՐԿԱՍ.— Առջի օր, Բերա, Պոլոսի 51 թիւ օթօմոպիլը Թաքթալեանի առջեւ հաստ Սթէլիօ անուն անձի մը զարնուելով վիրաւորեց։

ՍԿԻՒՏԱՐ-ԳԱՏԸԳԻՒՂ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Հանրային շինութեանց նախարարութիւնը փակ պահարանի դրութեամբ նուագուղղի դրած էր Սկիւտար Գալաթիվ ելեկտրականթրամուէյի շինութիւնը։ Այս մասին նախարարութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովը երէկ բացաւ պահարանները և առաջարկուած պայմանները քննելու սկսաւ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ.— «Ամէրիքիբէթօ» կ'ըսէ թէ քաղաքապետ Թէվֆիկ պէյ մօտերս պիտի հրաժարի և անոր պիտի յաջորդէ Պոլսոյ երեսփ. ընտրութեանց քննիչ յանձնաժողովին նախագահ Թէվֆիկ Ամիր պէյ։ Ինչպէս յայտնի է, ժամանակէ մը իվեր «Թանին» բուռն պայքար կը մղէ քաղաքապետին դէմ։ Առջի օր ալ կ'ըսէր թէ ձեռք անցուցած ուներքին գործոց նախարարութեան դրկած էր քաղաքապետութեան կողմէ հրկիզեալներուն բաշխուած հացէն նմոյշ մը։ Ասիկա հացէ զատ ամէն բանի կը նմանի չուներն իսկ չեն կրնար ուտել։ Եթէ քաղաքապետը անկէ չերտ մը կարենայ ուտել, ինք, «Թանին»՝ յանձն կ'առնէ փուռ մը հաց բաշխել հրկիզեալներուն։

ԱՋԳԱՅԻՆ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ս. ԿԹՈՂԻԿՈՍ ԶԱՐԷՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ

Օրը օրին արդէն հաղորդած էինք վեհ. կաթողիկոսին դէպի Բեղերպուրկ մեկնումին ժամանակութիւնները։ Ն. Վեհափառութիւնը, որ նախընթաց օր Բեղերպուրկ ժամանած և արքայավայել ընդունելութիւն մը եղած էր իրեն, Յունիս 20ին, ինչպէս կը հեռագրէ Բեղերպուրկի Գործակալութիւնը, հանդիսաւորապէս ընդունուեր է Զարսքօյէ Սէլօի մէջ, Զարին կողմէ, որ այս առթիւ անոր տուեր է վեղարի ադամանդակուռ խաչը։ Վեհ. Հայրապետը յետոյ ընդունուեր է կայսրուհիին կողմէ։

ԶՋՅԹՈՒՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՊԱՆՈՒԱԾ ՀԱՑԸ

Զէյթունէն հետեւեալը կը գրէ «Բիւզանդիոն»ի թղթակիցը.— «Իր ազգին մէջ աչխատող Հայ մչակ մը, իրիկունը այգեստանը կը դառնայ և կնոջն ու զաւակներուն հետ սեղան կը նստի։ յանկարծ զինուորներ ու ոստիկան-զինուորներ կը պաշարեն տունը և կը հրամայեն մչակին որ դուրս ելլէ։ Երբ խեղճ մչակը դրան առջև կ'երեւի, յանկարծ գնդակ մը գետին կը զլտորէ զինքը։ Այս վշտալի դէպքը բուռն յուզում առաջ կը բերէ։ երկրորդ ղոհն է որ կը տրուի երկու ամսուան մէջ, առաջինը՝ նորապսակ հարսն էր։ Հայ երեւելիներն ու ազաները կը միջամտեն և բարեբախտաբար առաջքը կ'առնուի ցաւալի դէպքերու։ Տունը պաշարողները կը հասկնան իրենց սոսկալի սխալն և երեսնին կը ծածկեն։ վիրաւորը կը փոխադրուի Մարաչի զերան հիւանդանոցը, ուր կը խնամուի և բժիշկները կը յուսան որ ապրի։ Օր մը վերջ, կառավարիչը, ոստիկան զօրաց հրամատարն և ոստիկանապետը կ'այցելեն վիրաւորին և ինքնէն կ'առնեն։ Այնպէս կարծուեր է որ զինուորութենէ փախստական երկու Հայեր ապաստանած են այս Հայ չինականին տունը և պաշարման միջոցին փախեր են եղեր։

— Մարաչի շրջակայ գիւղերը 20 տարիէ ի վեր իր չահատկութեամբ և սպանութիւններով տարսի ազդող թէք Պըլքանն թուրք աւազակը սպաննուած զբաղուեր է։ Այս զարհուրելի ոճրագործը գրեթէ ամիս մը առաջ Կոկիսոնի կողմերը երկու Հայ կապանցիներ կողոպտած ու սպաննած էր։

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Համարելի երաժշտագէտ Կոմիտաս վարդապետ քանի մը օրէն Գերմանիա կը մեկնի իր երաժշտական երկերը հրատարակել տալու համար։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ԵՒ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Ռոտոսթոյի մէջ այս միջոցիս զարմանալի և միևնոյն ատեն ցաւալի խնդիր մը կայ, որ կ'զբաղեցնէ թէ Ռոտոսթոցին, թէ Պարիարքարանը և թէ կառավարութիւնը։ Պատմենք խնդիրը։ Տեղւոյն առաջնորդ Գէորգ վրդ. Ասլանեան, որ ասկէ մէկ քանի օր առաջ իր պաշտօնատեղին զացած էր, առջի օր վերադարձաւ Պոլիս, հետեւեալ պարագաներու մէջ։ Սակէ մօտ երեք ամիս առաջ այլակրօնի մը կողմէ կը դրկուին երկու կիներ Հայու մը տունը, որպէսզի աղջիկը կնութեան ուզեն նոյն այլակրօնին համար։ Մնողքին մերժումին վրայ պնդումները կը շարունակուին և ժողովուրդը իրողութիւնը լսելով յուզ'ան կը մտանուի ու կը բողոքէ առաջնորդին այս անօրինակ իրողութեան դէմ։ Առաջնորդն ալ իր կարգին թագրիրով մը կը բողոքէ միւսներին այս ընթացքին դէմ զինուորական հրամատարութեան, որ պէտք եղած քննութիւնը կատարելով, իբր թէ կը ստուգուի որ արդարև դիմում ըրած է նոյն աղջիկն ուզելու համար, սակայն ո և է ստիպում չկայ, և որովհետև առաջնորդը իր տրուած թագրիրին մէջ նոյն անձին կողմէ տեղի ունեցած հետապնդումներուն վրայ խօսած էր, այս թագրիրին վերաբերուած է՝ երկու ժողովրդեան միջև անհամաձայնութիւն յառաջ բերելու բնութիւն։ Միւս կողմէ խնդրոյ առարկայ անձը կը հեռացուի Ռոտոսթոյէն և քննութեան արդիւնքն կը տեղեկացուի պատերազմական նախարարութեան։ Պատերազմական նախարարութիւնը նոյն իմաստով գրած է Դատական նախարարութեան, որ իր կարգին «թեզքերէ» մը ուղղած է Պարիարքարան, պահանջելով որ բողոքող առաջնորդը հեռացուի Ռոտոսթոյէն իբրեւ երկու տարբերուն մէջ խռովութիւն յառաջ բերող։ Այս իրողութիւնները զրուած էին առաջնորդին և բացատրութիւն ուզուած էր Տ. Գէորգ վարդապետ առջի օր եկաւ Պոլիս անձամբ տալու համար այդ բացատրութիւնները և նոյն հիման վրայ գրուեցաւ Պատրիարքական թագրիրը Դատական նախարարութեան, հաստատելով թէ աղջկան, ծնողքին և տեղւոյն ժողովրդեան ազատութիւնն վրայ հարկադրուած է առաջնորդը կատարել իր դիտումը տեղական իշխանութեան մօտ, հետեւաբար չկայ ո և է դիտում հաներաչ խութիւնը խանգարելու համար։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ուսումնական խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանը և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ 1.— Որոշուեցաւ Պ. Հայկ Մարտիկեանի բնական գիտութեանց մասնագէտի վկայական տալ իր համալսարանական շրջանաւարտի վկայագրին հիման վրայ։ 2.— Նկատողութեան առաւ Ս. Էջմիածնի Գեորգեան ճեմարանը դրկուելիք աշակերտներու մասին կաթողիկոսական Դիւանապետին կողմէ հասած գրութիւնը, և պէտք եղած կարգադրութիւնը ըրաւ թեկնածուներու քննութիւնը օր առաջ կատարուելու համար՝ համաձայն նոյն ճեմարանի կրթական ծրագրին։ 3.— Պէրպէրեան վարժարանի յոբելինական երկու սաներու ընտրութիւնը կատարեց հետեւեալ կերպով.—Պ. Պ. Բերովբէ Այնտեան և Պ. Միհրդատ Առաքելեան (Սամսունէն) 4.— Խորհուրդը լսելէ յետոյ Դաստրգիւղի Թորոսեան Վարժարանի Տնօրէն Մատթէոս էֆ. Թորոսեանի բերանացի բացատրութիւնները, որոշեց ներկայացուած կրթական ծրագիրը արձանագրել ի տեղեկութիւն։ 5.— Խորհուրդը նկատողութեան առաւ Խասգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ զիրը, որով տեղեկութիւն տրուած էր տեղւոյն ուսուցչական մարմնոյն կողմէ դասախօսութիւններու դադարեցուցման մասին և դիտելով որ ուսուցիչներու այս ընթացքը հետեւանք է միմիայն իրենց ժամանակներուն անգանձելի թողուելուն, որոշեց յանձնարարել Խորհրդին որ փոյթ տանի յետ այսօրիկ կանոնաւորապէս վճարելու ժամանակները, որպէս զի տեղի չմնայ այդ կարգի դժուարութիւններու։ 6.— Պէշիկթաշի վարժարանին Տնօրէնը խնդրած ըլլալով արտօնել ուսուցիչ Ցարութիւն էֆ. Մկրտիչեանը շարունակելու մինչեւ տարեկան հարցաքննութիւններու վերջ իր պաշտօնը, որոշուեցաւ խնդրոյն նկատառումը յանձնել Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Բաղաք. ժողովոյ, որպէս բռնած է յիշեալի մասին Ազգ. պ.շտօնէրէ դատարկացման որոշումը։ 7.— Որոշուեցաւ Մայրաքաղաքիս շրջանաւարտներու, ինչպէս նաև Դէորգեան ճեմարան զրկուելիք աշակերտներու քննութիւնները կատարել ներկայ Յունիս տասոյ 20 Զորեքշաբթէն սկսեալ Դ.ւլաթիոյ Ազգ. Կեդր. Վարժարանի մէջ, և աւարտել նոյն տասոյ 28ին, Հինգշաբթի։ Իսկ ուսուցչական ընտրելիներու քննութիւնները կատարել Յունիս 3ին, Երեքշաբթի օրէն սկսեալ։ Ցատուկ Քննիչ Մասնախումբեր նշանակուեցան այս քննութիւնները կատարելու համար։ Ասոնցմէ զատ Խորհուրդը զբաղեցաւ գաւառներէն հասած քանի մը կրթական խնդիրներով և ուսուցչական վկայագրերով։

ԼՕԱԵԱՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒՐՈՊԱ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒՀԻ ԿԸ ԴԱՐԿԷ

Լսեանան Սանուց Միութիւնս, յառաջիկայ դպրոցական տարեշրջանէն սկսեալ, երեք-չորս տարուան պայմանաժամով, Լսեանան վարժարանի լրացուցիչ դասընթացքի շրջանաւարտուհիներէն օրիորդ մը պիտի զրկէ Զուրիցերիա, մանկավարժութիւն ուսանելու համար, տարեկան 1200 ֆրանք յատկացնելով այդ նպատակին։

Անոնք որ կ'ուզեն այդ առթիւ բացուելիք մրցման քննութեան մասնակցիլ պէտք է մինչև Յունիսի վերջը զրաւոր կերպով դիմեն Լսեանան Սանուց Միութեան Վարչական Խորհուրդին՝ նկատի ունենալով հետեւեալ պայմանները։

Ա. Պէտք է տանջուիլը տարին լրացուցած, ուսանութիւն արգիլող որ և է հիւանդութենէ զերծ և Լսեանան վարժարանի լրացուցիչ դասընթացքը աւարտած ըլլալ։

Բ. Պէտք է յանձնառու ըլլալ իր ուսում առած տարիներուն չափ պաշտօնավարել, — նախընտրելով հայկական գաւառները, — ազգային վարժարաններու մէջ, առանց սակայն որ և է նիւթական փոխարինութիւն պահանջելու Միութեան կողմէ։

Գ. Պէտք է գրաւոր քննութիւն անցնել հայերէն և ֆրանսերէն լեզուներու, ինչպէս նաև հոգեբանութեան, մանկավարժութեան և պատմութեան մէջ, իւրաքանչիւր ճիւղին վերաբերեալ մէջ մէկ յարգութեամբ։

Լսեանան Սանուց Միութեան
Վարչական Խորհուրդ

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր Տէր,

Հայկական երկրորդ ոգիմբիականին կարգադիր մասնախումբին անդամները, որուն ես ալ պատկանելու պատիւը ունիմ, կը խնդրեն ինձմէ որպէսզի Ձեր ուշադրութեան յանձնեմ հետեւեալ երկու պարագաները։

Ա.— «Մանզուէլ»ի երկուշաբթի օրուան թուով Ձեր հրատարակած խմբագրականին մէջ (որուն համար մեր մասնաւոր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք) ըսած էիք թէ այդ հանդէսը կազմակերպուած էր «Մարմնամարզ» թերթին կողմէ։ Բոլորովին սխալ է ա.ս, որովհետև թէև առաջին ոգիմբիականին գաղափարը Տիար Քրիսեան ունեցած էր, սակայն այս երկու ոգիմբիականները կազմակերպուեցան կ. Պոլսոյ ակումբներու ներկայացուցիչներուն կողմէ ընտրուած եօթը հոգիանց մասնախումբի մը կողմէ։

Բ.— Ձեր մասնաւոր շնորհաւորութիւններուն առարկայ ըրած էիք մեր անդամակից Տիար Շ. Քրիսեանը, ինչ որ շատ անիրաւ է քանի որ կարգադիր մասնախումբը ամբողջովին միայն շնորհաւորելի է։ Մենց որ Տիար Քրիսեան իր չափազանց զբաղեալ վիճակին բերմամբ արդէն ամէնէն քիչ աշխատողներէն մէկը եղած է։

Ձեր անաչառութեան վրայ կատարելապէս վստահ ըլլալով սոյն երկտողով Ձեր ուշադրութեան յանձնել հարկ դատեց այս պարագան Կարգադիր Մասնախումբի անդամներուն մեծամասնութիւնը, նոյն ատեն խնդրելով որ սոյն սրբագրութիւնն ալ Ձեր գնահատելի առաջնորդող յօդուածին չափ աչքառու տեղ մը գտնելու բարեհաճիք։

Ձերդ խիստ հնամակիր և յարգանօք
Ի դիմաց կարգադիր մասնախումբի անդամներու
Ա. ԳԱԼԷՆՏԻՐ

Բ. Գ.— Տիար Քրիսեան արդէն այս ճչդումը ընել մեզ խոստացած ըլլալով եթէ գժեղ կանխած է կը խնդրեմք անհետեւանք թողուլ այդ երկտողը։

ԱԶԴ

Նարլը Գաբուի Ազգ. պարտէզին մէջ Շաբաթ 22 և Կիրակի 23 Յունիս 8.վ. ժամը 8ին (Ք. Ե.) պիտի նուագէ Ֆէնէրի նշանաւոր ֆանֆարը, նաև նոյն պիւրեանը ժամը 9ին նուագին ընկերակցութեամբ Բաթէ-Եղբարց Սինեմայի խիստ հետաքրքրաշարժ ներկայացումներ պիտի տրուին։

Իւրաքանչիւր գիշեր տարբեր յայտագրով։

Դիները գիւրամատչելի։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԼՊԱՆԻՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Բուժէլի» թերթը կ'իմանայ թէ Գալգանտէլէնի երեւելիներէն Սայիտ էֆէնտի և Ահմէտ փաշա Իբէք գացած են, հրաւիրելու նպատակով ապստամբները որպէսզի անսան կառավարութեան խորհուրդներուն։ Սակայն, տեղական իշխանութիւնները կը կարծեն որ Սայիտ էֆ. ուելլի միացած է ապստամբներուն քան թէ յորդորած զանոնք, որովհետև ալպանական շարժումէն ի վեր իր բռնած ընթացքը կասկածելի ըրած էր զինքը։ Սկիւպի ապստամբապետները երեւութական հանդարտութիւն մը ունին այժմ, սակայն իրենց բուն նպատակն է ժամանակ շահելով տեսնել պէտք եղած պատրաստութիւնները և ստանալ անհրաժեշտ պաշարը, յետոյ վերսկսելու համար կռիւը։

Փրիշթինացի Հասան պէյէ և իր ընկերակիցներէն ետք այժմ ալ պայրաքտար Հիւսնի պէյն է որ իրեն համախոհներուն հետ անցած է Դարատաղ, խորհրդակցելու համար Իսմայիլ Բէժմալ պէյի հետ։ Ասով մեկտեղ ծանօթ լրագրող Ցերվիչ Հիմա պէյ յայտարարած է թէ Իսմ. Բէժմալը այս պահուս կը գտնուի Ֆրանսայի Նիս քաղաքը։ Սկիւպէն հասած տեղեկութեանց համաձայն Իսա Պոլէթինաց Ալպանիոյ շարժուն բանակի հրամանատարէն ներում խնդրած է, համոզուած ըլլալով որ ներկայ շարժումը, ոչ մէկ օգտակարութիւն կ'ունենայ ալպանացիներուն, բացի օտարներէն։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԾՈՎԱՑԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէնքէն երէկ գիշեր հասած հեռագրական տեղեկութեան մը համաձայն, հելլէն Դէպլիճը իր այսօրուան նիստին մէջ պիտի որոշէ եղեր երկու թորփիլանաւեր ու երեք հատ ալ թորփիլահալածներ յանձնարարել անգլիական գործարանի մը։ Իսկ ապսպրուելիք զրահաւորի մը մասին այս ամսոյ ընթացքին որոշում պիտի տրուի։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԵՒ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Եւրոպա իմ մէջ եղածին նման, հոս ալ օսմ. նաւատորմի հանգանակիչ կեդր. Յանձնաժողովը իր Վարչական Խորհուրդին պատուակալ անդամ պիտի հաշուէ Սուլթանին ընտանիքին պատկանող անդամներէն մէկը։ Այդ անդամին ո՛վ ըլլալուն պարագան ձգուած է Սուլթանին կամքին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱԳԱՅ ՎԱՐՉԱՇՋԵՒԸ

Բարիզէն հասած հեռագրի մը համաձայն Անգլիական կառավարութիւնը բանակցութեանց սկսած է պետութեանց հետ եգէական կղզիներու ապագայ վարչաձեւին մասին։ Կ'ըսուի թէ Մ. Վինեցէլոսի գրդումին վրայ է որ Անգլիա նախաձեռնութիւնը ստանձնած է այս գործին։ Սա ատոյդ է որ գրաւուած 12 կղզիները Թուրքիոյ պիտի չի վերադարձուին, այլ միայն անոնց վրայ պիտի ճանչցուի Սուլթանին գերիշխանութիւնը։ Կը կարծուի թէ այս կղզիները Կրէտէի և Սամոսի դաշնակցութեամբ պիտի կազմեն ինքնօրէն վարչութիւն մը։ Մինչև որ երբեակ զինակցութիւնը և երբեակ համաձայնութիւնը վերջնական եզրակացութեան մը չի յանգին կղզիներու ապագայ վարչաձեւի մասին, Իռալիա ոչ մէկ նոր գործողութեան պիտի չձեռնարկէ եգէական մէջ։ Թերևս ալ արդի կացութիւնը նախապատրաստութիւնն է վեհաժողովի մը գումարման։

*** Հռոմէն ալ կը հեռագրուի թէ «Օթամիա» և «Վիթթա» թերթերը խօսելով գրաւուած Սբօրատ կղզիներու վրայ, կ'ըսեն թէ անոնց մասին վերջնական որոշումը պիտի տրուի հաշտութեան դոյանալէն յետոյ, ասով հանդերձ Իտալիա միտք չունի իրեն պահելու այդ կղզիները։

ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սուլթանը Եըլարզի պալատը փոխադրուած ըլլալով երէկ առաջին անգամ ըլլալով Սէլամլըքը տեղի ունեցաւ այն մզկիթին մէջ, ուր տարիներէ ի վեր կ'աղօթէր գահընկէց Սուլթանը, Ապտիւլ Համիտ։ Այս առթիւ հոն փութացած էր երկսեռ բազմութիւն մը, գլխաւորաբար օտարականներ։

'ԹԻՖՕ,Ն ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Միլանոյէն երէկ հասած հեռագրէ մը կ'իմացուի թէ Տէրնայի մէջ համախմբուած Իտալացի զինուորներու մէջ «թիֆօ» ճարակած է և օրական 10—15 զինուոր կը մեռնին։ Հիւանդութիւնը մասնաւորապէս տարածուած է հեռեակաւորաց 7րդ և 35րդ գունդերուն մէջեւ։ Այս վերջին գունդին մինչեւ այսօր զոհ գացած են 200 հոգի։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՑ

Տրիպոլիս գտնուող Կարմիր Խաչի ընկերութեան պատկանող անդամները ստի

ԼԵՕՆ ԳԱՇՈՒՆ

ԵԷՆԻՋԷՐԻ ՀԱՍԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԲ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՇՆՈՐՀ

Նազմի այն ատեն միայն նշմարեց որ չապիկով էր միայն։ Վազեց գնաց շուտ մը հագուստ մը հագաւ, և շուտ մը իր լաւ տարամարութիւնը վերագտնելով՝ խնդալէն ակառները ցուցուց Լօրէնձային և ըսաւ.

—Իրարմէ նախանձելու ատեն պիտի ունենանք դեռ, տիկի՛ն։ Հիմակու հիմայ, որովհետև տունին տէրը ես եմ և գերիներս պատկած են, ես պիտի պատրաստեմ ձեզ ճաշի սեղանը։

Զուարթ շարժում մըն ալ ըրաւ և դուրս գնաց վազելէն։

—Արդէն իսկ մրցակից մը, ըսաւ Լօրէնձան։

—Մարդաբէին օրէնքը երրորդ մըն ալ կ'արտօնէ, պատասխանեցի հանդարտօրէն։ Մնաց որ ասոր համար ո՛չ կեանքս վտանգի տակ դրած և ո՛չ ալ պատիւս կորսնցուցած եմ։

Լօրէնձան լռեց, և աչքերը խոնարհեցուց։ Սրտիս մէջ խղճի խայթի պէս բան մը զգացի։ սակայն ատոր վրայ խորհելու ժամանակը չէր։ Ալլա՛հ քէրիմ։

Երբոր Նազմին վերադարձաւ զգնձի անագուած և կապարիչներով զոցուած չորս ամաններ բերելով, և զանոնք վար դրաւ, ինձի տանելիք եկաւ որ շատացուցունէ այդ ատանը մէջ էի, և ուրիշ տեղ չէի եղած երբեք։

Ուզեցի որ օգնեմ իրեն կերակուրները պատելու զորին մէջ, սակայն նազմին ըսաւ ինձի.

—Դուն անգին գնա՝. քու ընկերդ էյուպ՝ քեզ կը կանչէ կոր։ վա՛րը։ զայն մոռցար, քեզի կը սպասէ կոր։ գնա զայն սխիթարէ։

Եւ երբ կը վարանէի ըսածը կատարելու, դիս ձեռքովը հրեց և ըսաւ.

—Դնա՝ կ'ըսեմ։ Ճէմիլէն և դիս առանձին թո՛ղ։ Մէկզմէկու բանիքներ ունինք, անա՛նկ բաներ որ քեզի չեն վերաբերիր, կնկա՛ն բաներ։

—Ա՛լ ինչ չես վախնար կոր, հիմայ, ըսի իրեն խնդալով։ ինձի կը ծեծես կոր։

Ղորէն հրեց դիս։

—Եկի՛ր ընկերոջդ գնա։ Երբոր պէտք ըլլայ քեզի կը կանչենք։ Զիս ամուսնալուծելու համար Գասրին առչը չես կրնար հանել, պակուելու համար հոն չտարած։

Ասոր վրայ սկսաւ քրքիջ մը արձակել։ Լապտերը առի և վար իջայ սանդուխէն զուարթօրէն, երթալ իմ խեղճ ընկերս գտնելու համար։ Կարմիր մինաւորով խաֆէսի մը վրայ նստեր էր, մէկ մէկ կողմը անթացուպերը, միւս կէսը ատրճանը, և սուրը գլխուն վրայ դամէ մը կախուած։

—Ա՛հ, ա՛հ, ա՛հ, զոյնէ դիս նշմարելուն պէս։ Եա Ալլահ։

Զկրցաւ աւելի խօսիլ։ սկսաւ լալ, խոշոր արցունքներ կը թափէր, որոնք պեխերուն վրայ կ'իյնային։

Տեսայ որ այտերը խոռոչացեր, ծորուքը անխնամ մնացեր էր։ խե՛ղճ վիրաւորեալը։ Ո՛չ մէկ կասկած ունեցայ։ ո՛չ, իմ ընկերս երբեք չէր կրնար խորտիլ որ ես դասալիք մըն էի։ եթէ ատանկ բան մը միտքէն անցընէր ատրճանը վրաս կը պարպէր ներս մտած ատենս։ Ողջագուրեցի զայն, և ես ալ աչքերս արցունքով լեցուն, իր մտածումը զուշակեցի և ըսի։

—Իմ նախորդս, իմ ազա՛ս, օճախին պատիւը անաղարտ է։ Ամէն գիծի վրայ յաղթութիւն տարինք։ Մայրուքը փախաւ։ Հալէպը մերն է։ Պարտուած մը չէ որ կը տեսնես վիս, այլ յաղթող մը։

Այն ատեն ա՛լ չկարենալով տոկալ, ըսաւ ինձի.

—Անթացուպս ինձի տուր, ոգնէ՛ որ ելնեմ կանգնիմ։ յանուն Սուրբ Աստուծոյ, իրա՞ւ է ըսածդ։

—Իրա՛ւ, Աստուա՛ծ մէկ, իրա՛ւ։

Ելաւ կանգնեցաւ և մէկ կողմէն անթացուպին և միւս ձեռքով ուսիս կրթնելով ուժեղ ձայնով մը պոռաց.

—Կեցցէ՛ Սուլթան Սլիմ։ հաղար ապրի թագաւորը։ կեցցէ՛ ազէմի օղանները։ օճախը և 11րդ պէօլիւկը։

Այն ատեն սկսայ իրեն պատմել մեր յաղթական գնացքը և Հալէպ մտնելուս և Մէրճ Տապիքի մեծ ճակատամարտը։ Եւ երբ իրեն ըսի թէ մեր թագաւորը հիմայ նոր տիտղոս մըն ալ կը կրէր, թէ Մէկքէ և Մէտինէ նուիրական քաղաքներուն պաշտպան հռչակուած էր, երկու անգամ Ֆոթհան արտասանեց, այնքան մեծ էր ուրախութիւնը։

—Նուիրական քաղաքներու պաշտպա՛ն, ի՛նչ փառք մեզի համար։ Սէլիմի՛ զինուորներ, Օսմանցիներու Խան, երկու ցամաքներու եւ երկու ծովերու Սուլթան, նուիրական քաղաքներու պաշտպան։

Պէտք էր տակաւին իրեն պատմել բոլոր մանրամասնութիւնները, թէ մեռելներուն եւ թէ ողջերուն։ ամէնուն համար գիտողութիւններ կ'ընէր, բայց մեռածներուն համար ազէկ կը խօսէր։

Երբոր իրեն պատմեցի թէ մեր աչքի պաշին սիս մինակը խուսքի մը դէմ կըռուած ատենը ինչպէս մեռեր էր, զսպեց.

—Նահատա՛կ մը՛ն է ան, այո՛, նահատակ մը։ Թէեւ ինձի անիրաւ տեղը քանդնած է՝ երբոր խսած ըլլար, անիրաւ բաներ կ'ընէր։ սակայն իրը նահատակ մեռեր է։ Աստուած լուսաւորէ հոգին։

Ցեւտոյ ինձի դառնալով, ըսաւ ցած ձայնով մը.

—Է՛յ, Նայիմ, Հասան, ինչո՛ւ հոս եկար։

(61) Թարգմ. ՀԱՅԿԱՆՈՇ ՄԱՌՔ

«ԱՐԾԻՒ» ԳՐԱՏԱՆ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Ա. Ա՛ՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՊԱՐՏՈՒԱԾՆԵՐԸ (բանտին մէջ գրուած), Գին 5 զրշ.։
Աւ. Իսահակեանի ԱՂԱ ՆԱԶԱՐԸ (հէքեաթ), գին 60 փարա։
Լեւոն Մ. Համբարձումեանի ՀԱՅԿԱՆԱՆ ԵՐԳԵՐ եւրոպական ձայնագրութեամբ։ Հրատարակուած են առաջին երկու թիւերը՝ 1. «Հայաստան» եւ «Ցայն տուր ո՛վ Ծովա»։ 2. «Բալիկին երգը» (Ա՛հարոնեանի) և «Հովիկ» (գաշնակի մասով)։ Իւրաքանչիւր թիւը 1 զրշ.։ Պահեստը կը գտնուի «Արծիւ» գրատուն, Պոլիս, Մարբուճճիլար, Ապուտ էֆ. խան. թիւ 19420։
«Արծիւ», գրատան քով կը գտնուի Հայոց Հրատարակչական ընկերութեան անդրանիկ հրատարակութեան, Զ. Եսայեանի ԱՒԵՐԱԿՆԵՐՈՒՌ ՄԷՋ ին պահեստը։

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ՁԵՐ
ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿՈՐՈՎԸ
ԲՆԱԿԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ԽՆԱՄԵԼ

Ահա՛ ձեզի միակ միջոց մը որ է ԲԼԷԹՕԿԼՕՊԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԸ, արտօնեալ հանրային Առողջապահական Խորհուրդէն, բաղկացած է էմոկլոպին կիսէոս ֆոսֆաթ տը Շո, բէթոն և ֆոլա ընուզլ։ Բաղադրութիւն մը որ երկար ժամանակէ ի վեր լայ փորձուած և հաստատուած է թէ՝ սեղանեան թէ եւրոպական բժշկական գլխիքներով։ Տարակոյս չկայ թէ մարդուս ֆիզիքական կազմութիւնը զօրացնող գրէխաւոր գործը արեան մկաններուն, ջիղերուն և ոսկորի բնականօրէն տրուած մնունդով է որ մարմինը կ'աճի ու կը զօրանայ, որով սիրտը իր պարտականութիւնը կանոնաւորապէս կը կատարէ ընդհանուր կազմին մնուցման և առողջութեան վրայ բարելաւ ազդեցութիւն ընելով։

Ասիկա անով յատկանշական է որ արեան մէջ գտնուած «էմոկլոբին»ի ու մկաններու մէջ գտնուող Փէսֆոնի և նաև ոսկորներուն գոյութեան մէջ եղած կիսէոս ֆոսֆաթ տը չօի պակասները բնականօրէն կը կանոնաւորէ, նաև քալալի ընդկղզը սրտին կորով ու արեան շրջանին կենդանութիւն կոտայ։ Մէկ խսաչոր, անիկա մնուցիչ և վերանորոգիչ տարրերէ կը բաղկանայ և մարմինը կը մնուցանէ ու կ'ուժեղցնէ բնականօրէն։

ԲԼԷԹՕԿԼՕՊԻՆը մասնաւորաբար յանձնարարելի է անարիւնութեան, զունատութեան, ոսկրաթերութեան, ջղային տկարութեանց գանազան տեսակներուն, ընդհանուր տկարութեանց, խոյլի, չարաշնութեան դէմ (սիւռմէնաժ) և բազմաթիւ սուր հիւանդութիւններուն ապաքինման շրջանին մէջ իր ընձեռած օգուտները անվիճելի է։ Վերջապէս անարիւնութենէ յառաջ՝ եկած ամէն տկարութեանց առաջին և բնական դարմանն է և մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ։ Ոսկրութեան շրջանին մէջ սաղմին ոսկորներուն և մարմնոյն կազմութեան համար մարը կորսնցուցած գոյութիւնները կը վերակազմէ երիտասարդ աղջիկներու և պատանիներու առուսի շրջանին մէջ կազդուրիչ յատկութիւններ ունի, նաև անարիւնութեան պատճառու կիներու և երիտասարդ աղջիկներու դաշտանի խանգարումը կը կանոնաւորէ և առաջին ցին փորձովը իր ազդեցութիւնը կը զգացնէ.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Ս. Սարգիսեան դեղարան Առնավուտիւղ (վատիոր), նաև բոլոր դեղի մթերանոցներուն և դեղարաններուն մէջ կը գտնուի։

ՏՕՔԹԷՕՐ
Հ. ԻՆԿԻԼԻՋԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Մենդամիզական և վէնէրական հիւանդութեանց
Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կը զբաղուի հին և նոր ջերմամիզութիւնը, դժուարամիզութիւնը, սերմիատոսութիւնը, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և բրօսթատի հիւանդութիւնները։ Իսկ ֆրանկիսատի ամէն տեսակները կարճ ժամանակի մէջ հինգերին կը բուժէ։ Հիւանդ կ'ընդունի, բացի կիրակի, ամէն օր Պահէճ Դարու, Գալատիոյ դէմ, Սթանպլ խան, թիւ 8, իր ժամաւոր դարմանատան մէջ։
ՀԻՆԴՆԱՐԹԻ ՕՐԵՐԸ ԶՐԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ
ՏՈՔԹ. ՊԷՔԷԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏ ԲԱՐԻՔԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Մասնագէտ ծննդամիզական գործարաններու, գաղտնի հիւանդութեանց և մանկաբարձութեանց
Տասն եւ հինգ տարի շարունակ Բարիզ Նէքքէր-Պօաքա, Սէն-Լուի և Լարի-Պուաշիէրի հիւանդանոցներու մէջ գործելով, իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած է այլասարեալ բոցիէսէօռ Ապպառան, Կիւիսն, Բօնդի Հալրօռ և Հարթմանի առաջնորդութեամբ։
Միքսօսքոփք լուրջ քննութենէ մը վերջ նորագոյն մէթոտով չատ կարճ ժամանակի մը մէջ և արմատապէս կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը, կուսամիզութիւնը, միզարգելութիւնը, միզամանի, երիկամունքի և արգանդի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։
Միզամանի և երիկամունքի քարերը և աւազը կ'անհետացնէ մեծ զլուխութեամբ և ՍԻՍԹՕՍԿՕՊԻ և ԼԻԹՕԹՐԻՍԻԻ միջոցաւ։
Գիշ օրէն կը կորսնցնէ միզանցքի նեղութիւնը, միզարգելութիւնը և արգասիմութիւնը (ԷՆԷՓՐՈՒՐԼԻԶ ԼԻՆԷՕ-ՍԻՒՐԻՎԷՌՈՎ) ժամաւոր դեղերով և ի պահանջել հարկին, էլեքտրականութեամբ կը բուժէ ամէնէն յուսահատ անկարողութիւնը և կը կատարէ ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ. ի մի բան, ցնորիւ իր նորագոյն գործիքներու հաւաքածոյին, կը յաջողի դարմանել ամէնէն յուսահատ և ամէնէն դժուարին հիւանդութիւններ։
Գալով հին և նոր գաղիական սիւրին, կրնայ արմատապէս բուժել 606ի ներարկումով որ մանաւանդ ուսումնասիրած է Ֆրանկֆօրթի, Պերլինի, Վիեննայի և Բարիզի լաբորատուարներուն մէջ։
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը առաւօտեան ժամը 9էն 4. Բերա, Զարմաք փողոց թիւ 4-5, Թաշճեան աբառթլան. բացի հինգշաբթի կէս օրէ վերջ և կիրակի։

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԲՏԻ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄԷՆ ԲՈՒԺՈՒՄ
ՏՔԹ. Ճ. ԱԻՂՈՒՐԼԵԱՆ
Բրոքիւսթ Էրլիխի վերջին ամուսմ դրուած 606 Սալվարսան գիշերով կատարելագոյնս կը բուժէ հին և նոր գաղիական ախտերը, մէջքային մէջ ճնճէլքսիոն, նաև. կարճ ժամանակի մէջ կը զարմանէ ջերմամիզութեան, միզուռեանի և երիկամունքի եւ բրօսթատի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաև առնական անկարողութիւնն բոլորովին նոր մէթոտներով։ Իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր իր գործատեղին, Սիրքէճի, Թրամվէյի ճամբուն վրայ Ճէպուռ լուսանկարչատան առաջին յարկը։ Մանաւանդ.—Ամէն տեսակ գործողութիւններ ձեղանցքի և արգանդի հիւանդութիւններու և ժամաւոր խնամք։

ՏՈՔԹ, ԹԱՇՃԱԵՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՐՏԱՔԻՆ, ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ԱԽՏԵՐՈՒ
Նախկին Օգնական ուսուցիչ Օսմ. Բժշկ. Հաստատարանի
Գիտական ամենավերջին մէթոտներով կարճ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ամէն տեսակ մորթային, ծննդամիզական և կանանց ախտերը, ջերմամիզութիւն երիկամիներու, միզամանի եւ այլ հիւանդութիւնները, էլեկտրաբուժութեամբ՝ սերմիատոսութիւնը, անկարողութիւնը, երազարտրութիւնը. — (606)ի ՍԱԼՎԱՐՍԱՆԻ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐՈՎ ԵՒ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՖՐԱՆԿԱՖՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ. մէջարանան, խուխի, քիմիական և մանրէա, բանական քննութիւն։ Դարմանատունն է Պայազիտ, փոսթհանէին դէմի Սինէմեան դեղարան ամէն օր, կէս օրէն վերջ և երեկոները Գում Գարու, Լ. Պեսրոսեան դեղարանը։
ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ ԶՐԻ

ՄՆՐ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԱՒԵՏԻՍ
«ՆՈՊ ԼՈԽՍ»
Մահմէտ Ալի պէյի կողմէն հնարուած և Արքունի նախկին դեղագործ Էվրէնիսի սիջոցաւ պատրաստուած հաստատուած ԱՆԻՍՈՆԻ ԽԻՒՍը Պահճէ Գարու, Գալատասան դեղարանը և Մեր ձամի, Մահմէտ Բեազիմ պէյի դեղի մթերանոցը, ինչպէս նաև բոլոր դեղարանները եւ մթերանոցները կը վաճառուին։ Գոլսոյ մէջ գինն է 5 զրուշ։

ՔԱՐԼԸՄԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԲԵՐԱ

ՅՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐՈՅԹԵՐՈՒ ԳԱՐՆԱՆ ՌԹԻՒ

	ԴՐՇ.
Գոսթիւմ թպսեր քէթէն ամէն գոյնէ	80
» » անպ. կերպասէ	100
Հագուստներ վուալէ բանէսէի ձեւով	80
» բուրդ մուսլինէ » »	125
Գաղ բուսիէր քէթէն ամէն գոյնէ	45
» » Բօբլին կերպասէ	130
Պլուզներ պաթիսթէ զունաւոր	14
» » ֆիսթոյ. և փողկապով	20
» ձերմակ վուալէ	20
» բօնժէ տանթէլով զարդարուն	30
» միմիայն տանթէլով	30
» » բէքինէ կերպասներ	54
Շրջազգեստ քէթէն վերջին նորոյթ	30
» ալբակէ սեւ և զունաւոր	60
» անգլիական կերպասէ	47
» չայազէ սեւ և զունաւոր	45
Ներքնազգեստ գծաւոր քէթէն	12
» ալբակէ ամէն գոյնէ	18

	ԴՐՇ.
Ներքնազգեստ սատազրօ կերպասէ	80
» լիպէրթին կերպասէ ամէն գոյնէ	35
» պաթիսթէ տանթ. զարդարուն	15
Քօրսաժներ » »	4
Հովանոցներ էլէս մետաք վերջին գոյներ	30
» ամբողջ » » »	45
» » » դեղեցիկ կոթով	50
Աղջկան հագուստներ գծաւոր քէթէն	18
» » ձերմակ պաթիսթէ	35
Տղոց » քէթէնէ	25
» » գծաւոր քէթէնէ	30
» » չայազէ ծովային ձեւ	50
» վերարկու »	30
Քօրսէներ վերջին ձեւ	27
Այրերու չայկիներ ձերմակ պասթայով	20
Գիշերանոցներ ազկէ խասայէ	17
Անդրավարտիկներ ֆրանսական բազէ	12
Թաշկինակներ կնոջ համար պաթիսթէ մարքայով տուզինան	22

	ԴՐՇ.
Թաշկինակներ կնոջ հմ. մարքով քէթ.	50
» այրերու » » պէս.	30
» » քէթէն մարքով	63
Գուլպաներ կնոջ համար մուսլինէ	
» » » սև աղ. տես	3 1(2
» այրերու սև զունէն աղ. տս.	4 1(2
» » ֆիլտիքս բանուած	6 1(2
Զեռնոցներ կնոջ հմ. եր. ձերմ. գուն.	
» » » » իմիթ. չուէտ	11
» » » » կէս մետաքս	10
» » արմ. մետ. սեւ և գուն.	15
Էշարպ քրիսթալին կերպասէ	18
» բօնժէ ամէն գոյնէ	18
» քրէք տը շին ամէն գոյնէ	30
» մետաք վուալէ » »	59
Վուալէթ մուսլինէ » »	10
» չիֆոն » »	20
» քրէք տը շին » »	47

ՆՈՐ ՃԻԻՂ
ԳՕՍԹԻՄ ԹԱՑԵԼՕՐՆԵՐ
Եւ հագուստներ չափու վրայ

ՆՈՐ ՃԻԻՂ
ԿՆՈՋ ԵՒ ԱՂՋԿԱՆ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ
Պատրաստ և չափի վրայ

10000ԷՆ ԱՒԵԼԻ
ԳՈՒՐԳՕՆ
ԲՈՒՐԴԷ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԷ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԲՈՒՐԴԷ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԵՒ ԳՕՍԹԻՄ ԹԱՑԵԼՕՐԻ ՀԱՄԱՐ
ՋԱՐԴԵՐ, ԿԱՐՆԻՆԵՐ, ԵԼՆ

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԿՆՈՋ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՑ

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ
ԱՂՋԿԱՆՑ ԲԱՐԶՐԱԳԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՆՇԱՆ—ԹԱՇ
ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ
ԱԶԳ. — Տնօրէնութիւնս նկատելով որ դպրոցական յառաջիկայ տարեշրջանին առթիւ նոր աշակերտներու ընդունելութեան համար բազմաթիւ դիմումներ կ'ըլլան միշտ և փափաքելով կանխաւ գիտնալ յառաջիկայ տարեշրջանին մէջ վարժարանիս աշակերտաց քանի թիւը և ըստ այնմ ձեռնարկել իր սրոշած նոր կարգադրութիւններուն, կը խնդրէ թէ՝ վարժարանս յաճախող ցերեկորդի և գիշերօթիկ աշակերտաց ծնողքներէն և թէ նոր աշակերտ տալ փափաքողներէն որ հաճին մինչեւ Յուլիս 1 այցելել վարժարանս և արձանագրել տալ իրենց զաւակաց աշակերտութիւնը յառաջիկայ 1912-1913 տարեշրջանին համար։ Տնօրէնութիւնս այցելուները կ'ընդունի Ուրբաթ, Շաբաթ և կիրակի օրերը, առաւօտեան մինչեւ կէս օր։
Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կսկսի 1912 Սեպտեմբեր 3)16 Երկուշաբթի օր։
Ցունիս 1)13
Հիմնադիր-Տնօրէն
Նիկողոսեան Աղջկանց. Բարձ. Վարժրն.
Յ. Դ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ԶՐԻ ԴԱՍ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԲՌԱԹԻՒ
ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթը 2 դաս, ամիսը 2 մէջիս
Դիմել Ս. Դուլթեանին
Թիւ 18, Սեթեան խան, Մօտ Թաշի (Սուլթան Համամ)

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՄԸ
ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԱԾ Է ԻՐ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՆՑ ՀԱՄԱՐ ՈՐՈՆՑ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՆ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆԷ, ես պատրաստած եմ դեղ մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անոնց համար որոնց ֆիզիքը բոլորովին քայքայուած են դէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անոնց պարպաղներու ազդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻԹԱ» զարմանին հնարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երաշխաւորելով որոնք լսելիայն կը տառապին։
Իմ դարմանս բարիք մը՛ն է ամէնուն, որովհետև ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու սեռական գործարանները, դարմանելով ամբողջ աղային սիսթէմը։ Ան կ'ուրախացնէ մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իբրև հետեւանք ոգեկոչ ըմպելիներու, ծխախոտի չարաչար գործածութեան, թղթախաղի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաև այնպիսի ծածուկ և գէշ սովորութիւններու որոնք վնաս կը պատճառեն սեռական կարողութեանը։ Սեռական և ջղային սիսթէմի վրայ մնասակար ազդեցութիւն գործող գէշ սովորութիւններու թոյնն կը պատկանի նաև թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, մնունդի պակասութիւնը, և այլն։ Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէև այժմ կանոնաւոր կեանք կը վարեն, բայց լսելեաց կը տառապին պատանեկութեան սխալներէ, իմ դարմանս շուտով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին այնքան բուռն կերպով։
«ԱՄՐԻԹԱ»ն պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար։
«ԱՄՐԻԹԱ»ն աղբիւրն է ապաքինման։
Ան ուժ կուտայ սեռական գործարաններուն, նոր կենսականութեան մը համար։ Այն անհնարաւոր նշանները, որոնք երեւան կուգան անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան, չի մնար այլեւս ծանրութիւն մը գլխուն մէջ, անհանգիստ քուն, առուգութիւն կը ներշնչէ։ Ով որ յուսահատութեան մէջ ինկած է, կրնայ գրել ինձ, կատարելապէս վստահ ըլլալով թէ ես պիտի դրկեմ իրեն այն դարմանը որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի պարգեւեն իրեն։ Այդ դարմանին գործածութեան շնորհիւ դուք ձեզ 10էն 30 տարի աւելի երիտասարդացած պիտի զգաք։ Ով որ իրեն դիմէ կրնայ վստահ ըլլալ թէ վերջը քաջքաթ վերաբերում մը պիտի հանդիպի իմ կողմէս։ Պէտք է միայն նամակ վիճդրել, ներփակելով երեք հատ մէյմէկ դահեկանոց նամակագրոյմ (փուլ) թղթատարի ծախքերու համար։ Ես կը դրկեմ փորձի համար «ԱՄՐԻԹԱ», խնամքով փաթթուած, այնպէս որ ոչ ոք կրնայ իմանալ թէ ինչ է ձեր ստացածը։ Ինձ ուղարկուած բոլոր նամակներուն գաղտնապահութիւնը կ'ապահովեմ։
Մի՛ յետաձգէք և արագարշանքով մի՛ վերաբերիք դէպի իմ առաջարկս, այլ փութացէք օգտուիլ պատեհ առիթէն, դարմանուելու համար։
Գարթեր կ'ըսէ. «Ապէս մի՛ տառապիք, զրեցէ՛ք ինձի, և կը ստանաք այն՝ ինչ որ կը փնտռէիք»։
Հասցէ՝
ԿՕՐՆԵԼԻՕ ՔԱՐԹԷՐ. Հատուած. Թիւ 5. Դալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, 4, 4. Պոլիս։

ՓԻԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ

ԱՄԵՐԻԿԱ ՀՈՐՍՈՒԿԷՍ ՕՐԷՆ

ՓԻԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ Անգլիական Շոգենաւային հակայ ընկերութիւն, ընդմէջ, Լիվրբուլի, Թրիէսթէի, Նաբոլիի, եւ Նիւ-Եորքի։
Կանոնաւոր մեկնումներ Պոլիսէն Աշխարհիս ամէն նաւահանգիստներու համար։
Ընկերութեանց Շոգենաւները օժտուած են անթեղ հեռագրով, ունին չորս պատուոսկ, լուսաւորուած են էլեքտրականութեամբ։ Ճաշարաններու կը տրուին աքանչելի սնունդ, առանձին երկաթեայ մահճակալ, ձրի հիւանդանոց և բժշկական խնամք։
Կը յանձնարարուի ճամբորդել միայն «ՓԻԻՆԱՐՏ ԼԱՅՆ»ի նաւերով։
Որոնք Աշխարհի ամէնէն արագնթաց և հանգստաւէտ նաւերն են։
Ճամբորդներու և ապրանաց համար դիմեցէք։ — Ընդհանուր Գործակալութեան Հասցէ.— Ղալաթիա 19-20 Խիստավնտիկեար խան (առաջին յարկ) Ղալաթիոյ Մաքսին դիմդ դէմը։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ
ՏՈՔԹՕՐ
ԳԱՌԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
Ե Ի
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ
ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻԶԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ
Մենդական և արբոտիթեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժշկ Տօքթ. Գառլօ Յակոբեան դիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակայնին հիմնապէս կը բժշկէ ֆրանկիսատը, հին և նոր ջերմամիզութիւնը, առնական անկարողութիւնը և սերմիատոսութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ արբոտիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւններ։
Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բացի կիրակի օրէն կը գտնուի Պահճէ-Գարու, շաքարավաճառ Հաճի Ֆէքիրի անկիւնը, թիւ 18, Մերամէճեան-Պիանքի դեղարանը։
Ուրբաթ օրերը ձրի

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՕՍՄԱՆԵՐԻՆԵՒ ՀԱՅԵՐԻՆ
1000ի մօտ էջ մեծադիր և մանրագիր
Փառակազմ գին 40 զրուշ
Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով
Դեղրոնատեղի վ. ա. Հ. Տէր-Ներսէսեան վաճառատուն, Պահճէ Գարու, Ճէլալ պէյ խան։ 2—20

ՏՈՔԹ. Գ. ՍՈՒՐԵԱՆ
Բժիշկ Ֆրանս. Հիւանդանոցին և նախկին Տնօրէն-Բժիշկ Ֆրանկֆուրտի Հիւանդանոցին
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ֆրանկֆուրտ, արանց և կանանց ծննդամիզական և վիրաբուժական հիւանդութեանց.
ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԶՐԻ
Իր երկար փորձառութեան շնորհիւ կարող է կարճ ժամանակէն բուժել ամենահին ջերմամիզութիւնը (կոնթիլիթէ) ֆրանկֆուրտը, սերմիատոսութիւնը, առնական կարողութիւնը, ի հարկին էլէքտրաբուժութեամբ և Սէրօմի ներարկումով։
Նոյնպէս կանանց արգանդի հիւանդութիւնները, դաշտանի խանգարումները, հոսումները և արանց դժուարամիզութիւնը, բրօսթատ և միզամանի հիւանդութիւնները և քարերը (աւազախտ) կը բուժէ իր նոր գործիքներու միջոցաւ, կատարելով անհրաժեշտ վիրաբուժական գործողութիւնները։
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամ 1—6 (Ը. Ե.) Պազէճ Գարու Համիտիյէ-Սեպիլի դէմ Իպիւճեան դեղարանի վերի յարկը իր ժամաւոր սենեակին մէջ։

ՊԱՆՔ ՏԷ՝ ՍԱԼՕՆԻՔ
Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ. — Գամանաբ խան։
Գոլսոյ գործակալութիւն.— Դաթքրէնքոլու բաւաժէն դիմաց Ալիր էֆ. Քիւթիպանէ փողոց։
Գոլսոյ գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։
Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև դանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և արտասահմանի համար։

SANTAL SALOLÉ LACROIX
ԳԱՐԱՍԻԻԼԵՐԻ
Մէհրայի պէվլի եմպոլը թէտավի իլիան գուպանըան
տասնի իւտ թէտոթիւն թերթիպ լէրին են թէսերիսի վէ ին ալա գապիի թէմիսի տիր
Մահալի Գիւրուխիրը
Բարիզաբ Լաբորատուար Լեզաֆանէսի, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.